

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení

Diplomová práce

System sociálních služeb a smlouvy o jejich
poskytnutí

Renata Šilingrová

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Renata ŠILINGROVÁ**
Osobní číslo: **R17M0322P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Systém sociálních služeb a smlouva o jejich poskytnutí**
Zadávající katedra: **Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Sociální služby v ČR
3. Dělení sociálních služeb
4. Subjekty
5. Příspěvek na péči
6. Podmínky pro poskytování sociálních služeb
7. Smlouva o poskytování sociální služby
8. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- ČÁMSKÝ, Pavel, SEMBDNER, Jan, KRUTILOVÁ, Dagmar. Sociální služby v ČR v teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Portál, 2011. 263 s. ISBN 978-80-262-0027-7
- KOZLOVÁ, Lucie. Sociální služby. 1. vyd. Praha: Triton, 2005. 79 s. ISBN 80-7254-662-7
- MATOUŠEK, Oldřich a kol. Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. Nakladatelství Portál, 2011. 200 stran. ISBN 978-80-262-0041-3
- MATOUŠEK, Oldřich a kol. Encyklopedie sociální práce. 1. vyd. Praha: Portál, 2013. 570 s. ISBN 978-80-262-0366-7
- MATOUŠEK, Oldřich (2003). Základy sociální péče. Praha: Portál
- MATOUŠEK, Oldřich a kol. Metody a řízení sociální práce. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2013. 395 s. ISBN 978-80-262-0213-4
- MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. 3. vyd. Praha: Portál, 2016. 271 stran. ISBN 978-80-262-1154-9
- CHLOUPKOVÁ, Soňa. Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 119 stran. ISBN 978-80-247-4678-4
- ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 1. díl: Učebnice pro obor sociální činnost. Grada Publishing, 2015. 240 stran. ISBN 978-80-247-5147-4
- ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče: učebnice pro obor sociální činnost. 2. díl. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. 318 stran. ISBN 978-80-247-5148-1
- ARNOLDOVÁ, Anna. Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení. II. část, Sociální péče. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 426 s. ISBN 80-246-0197-4
- MALÍKOVÁ, Eva. Péče o seniory v pobytových sociálních [sic] zařízeních. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 328 s. Sestra. ISBN 978-80-247-3148-3

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Markéta Šimečková Neklová, Ph.D.**
Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jarmila Pavlátová, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 2. září 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci na téma Systém sociálních služeb a smlouvy o jejich poskytnutí zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila všechnu použitou odbornou literaturu, prameny a další informační zdroje, z nichž jsem průběžně citovala a čerpala.

Plzeň, březen 2021

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Markétě Šimečkové Neklové, Ph.D. za ochotný přístup, připomínky při formování celkového obsahu práce a za rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ZSS	Zákon č.108/2006 Sb.,o sociálních službách
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
FO	fyzická osoba
PO	právnícká osoba
NOZ	Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník

Obsah

Úvod	8
1. Sociální služby v ČR	9
1.1. Pojem sociální služba	9
1.2. Další základní pojmy týkající se oblasti sociálních služeb	10
1.3. Důvody potřebnosti sociálních služeb a jejich cíle	12
1.4. Poskytované činnosti v sociálních službách.....	13
2. Dělení sociálních služeb	17
2.1. Formy poskytování sociální služeb	19
2.2. Zařízení sociálních služeb	20
3. Subjekty	28
3.1. Uživatel.....	28
3.2. Poskytovatel	29
3.2.1. Personál.....	31
3.2.1.1. Předpoklady a požadavky pracovníků sociálních zařízení	33
4. Příspěvek na péči	37
5. Podmínky pro poskytování sociálních služeb	42
5.1. Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb	43
5.1.1. Standardy kvality sociálních služeb.....	44
5.2. Registrace sociální služby	48
5.2.1. Podmínky registrace	49
5.3. Inspekce sociálních služeb	51
6. Smlouva o poskytování sociální služby	53
6.1. Kdo za osobu může jednat při uzavírání smlouvy.....	55
6.2. Náležitosti smlouvy	55
6.3. Odmítnutí uzavření smlouvy poskytovatelem.....	56
6.4. Evidence o osobách	57
6.4.1. Ochrana osobních údajů	57
6.4.2. Mlčenlivost	58
6.4.2.1. Údaje týkající se dětí a jejich ochrany	59
Závěr	61
Cizojazyčné resumé	63
Seznam použité literatury	64

Úvod

Pro svou práci jsem si zvolila téma Systém sociálních služeb a smlouvy o jejich poskytnutí, z důvodu zájmu se více orientovat v oblasti systému sociálních služeb. Sociální služby jsou důležité, a to z jediného prostého důvodu, pomáhají lidem, kteří tuto pomoc či péči potřebují.

Poskytování a fungování sociálních služeb se řídí dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách a dále také vyhláškou č.505/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Cílem této práce je přiblížit sociální služby, jak fungují, jaké jsou druhy poskytovaných služeb, jaké poskytují služby, které činnosti při těchto službách vykonávají, pro koho jsou tyto služby určeny, jaké jsou povinnosti subjektů a podmínky pro poskytování služeb.

Práci jsem rozdělila celkem do šesti kapitol, z nichž první kapitola obsahuje celkové shrnutí a vysvětlení pojmu sociálních služeb, důvody proč jsou tyto služby potřebné a jaké činnosti jsou při těchto službách poskytovány.

Druhá kapitola této práce se zabývá dělením sociálních služeb, které jsou poskytovány a jsou zde charakterizovány typy jednotlivých zařízení poskytující sociální služby.

Třetí kapitola je zaměřena na subjekty, které jsou v oblasti sociálních služeb důležité, jedná se zejména o uživatele, poskytovatele a v neposlední řadě o personál, který danou službu přímo vykonává. Jsou zde zmíněni i dobrovolníci, kteří svůj volný čas tráví pomoci druhým.

Čtvrtá kapitola se zabývá příspěvkem na péči a tedy jedinou dávkou, která je poskytována na základě zákoně o sociálních službách.

Pátá kapitola se zabývá podmínkami, které jsou potřeba splnit a dodržet při poskytování sociálních služeb. Rozebrána je i povinná registrace těchto služeb.

Poslední šestá kapitola se věnuje smlouvě a jejím důležitým aspektům, zejména tím, jak by měla smlouva vypadat, jaké jsou její náležitosti a společně se smlouvou i s poskytovanou sociální službou je spojena ochrana uživatelů, která se týká mlčenlivosti a ochrany jejich osobních údajů.

1. Sociální služby v ČR

Předtím, než se budeme zabývat jednotlivými tématy této práce, měli bychom si více přiblížit sociální služby a další související potřebné informace, které jsou důležité v rámci pokračování daného tématu.

Sociální služby v České republice se řídí zákonem zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách a dále také vyhláškou 505/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Tato pomoc potřebným se poskytuje již od nepaměti.

Sociální služby jsou specifikovány jako pomoc a péče, které jsou poskytovány těm osobám, které se ocitly z různých důvodů v nepříznivé sociální situaci. Z tohoto důvodu, musí být nabídka těchto služeb rozmanitá, aby bylo obsaženo široké spektrum služeb pomoci. Každá osoba, která potřebuje v nepříznivé situaci pomoc má možnost dostat bezplatně radu o možnostech řešení konkrétního problému. Tyto řešení a rady, jak řešit či předcházet nepříznivou sociální situaci je poskytováno sociálním poradenstvím, kdy je osobám poskytovatel všech druhů služeb tuto činnost povinen vždy zajistit.

Můžeme říci, že oblast sociálních služeb se týká osob, které určitou péči potřebují a také se týká těch, kteří tuto péči nebo pomoc poskytují osobám v jejich prospěch, ať už se jedná o poskytovatele nebo o pracovníka těchto služeb.

Smyslem sociálních služeb je zajistit osobám pomoc a podporu při sociálním začlenění, sociálním vyloučení, zajištění psychické a fyzické soběstačnosti, zapojení do běžného života nebo zajistit důstojné prostředí a zacházení.

1.1. Pojem sociální služba

Nejprve by jsme si měli vymezit, co je se rozumí sociální službou. Pod tímto pojmem sociální služby si lze představit určitý soubor činností, které zajišťují pomoc a podporu osobám, které se nacházejí v nepříznivých sociálních situacích.¹

Jedná se tedy o veřejné služby, při kterých je zajišťována služba sociální péče lidem v rámci jejich zdravotního stavu a možnost v největší možné míře

¹ §3 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

se zapojit do běžného společenského života a také zajistit jejich soběstačnost. Lidem, kterým jejich zdravotní stav neumožňuje se zapojit do běžného života nebo nejsou schopni soběstačnosti, tyto služby jim mají poskytnout a zajistit vyhovující, tedy důstojné prostředí a také individuální zacházení, které určitá osoba potřebuje.²

Také se tyto služby poskytují osobám, které jsou sociálně znevýhodněné a tím se jim snaží zlepšit kvalitu života, následně tedy také chrání společnost před určitými riziky, kterými jsou tito lidé nositeli.³

Tento pojem je zákonem definován jako: „*činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení*“.⁴

1.2. Další základní pojmy týkající se oblasti sociálních služeb

Zde si objasníme pojmy, které jsou v oblasti sociálních služeb používány, jsou součástí této práce, a které zákon o sociálních službách obsahuje.

Nepříznivá sociální situace

Při nepříznivé sociální situaci dochází k oslabení nebo ke ztrátě schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života, která vede ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo k ní dochází z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby dané řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.⁵

² §38 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

³ KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.76.

⁴ §3 a) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁵ §3 b) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav

Jedná se o zdravotní stav, kdy dle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než jeden rok, a tím omezuje funkční schopnosti, které jsou nutné pro zvládnání základních životních potřeb.⁶

Zdravotní postižení

Zdravotním postižením se rozumí postižení tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo takové postižení, které je kombinované, kdy jeho dopady činí nebo mohou činit takovou osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby.⁷

Přirozené sociální prostředí

Přirozené sociální prostředí je rodina a sociální vazby k osobám blízkým, také domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost. Jsou jím také místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.⁸

Proces sociálního začleňování

Jedná se o proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo ty osoby, které jsou v sociálním vyloučení ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního a kulturního života společnosti a tak žít tím způsobem, který je společností považován jako běžný.⁹

Sociální vyloučení

Sociálním vyloučením se rozumí vyčlenění osob mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něho zpět zapojit důsledkem nepříznivé sociální situace.¹⁰

⁶ §3 c) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁷ §3 g) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁸ §3 d) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁹ §3 e) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹⁰ §3 f) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

1.3. Důvody potřebnosti sociálních služeb a jejich cíle

Důvodů, kdy osoba potřebuje pomoc v obtížné situaci je mnoha, proto sociální služby v České republice mají široké spektrum těchto služeb, zajišťují tím pomoc jednotlivcům a zároveň možnost služby kombinovat, aby vyhovovaly daným potřebám osob. Ve chvíli, kdy si osoba sama neví se svou situací rady, nebo ví, že potřebuje konkrétní pomoc, může využít sociálních služeb. Je možnost si zjistit na dostupných internetových stránkách daná zařízení nebo formy pomoci, které přímo odpovídají problémům osoby. Ale také má možnost se přímo poradit u poskytovatelů sociálních služeb v rámci sociálního poradenství, které poskytovatel sociálních služeb poskytuje bezplatně. Jsou zde rozepsány situace, kdy taková osoba potřebuje poskytnout pomoc sociálních služeb.

- Člověku činí potíže v běžných činnostech, které jsou součástí každodenního života, nezvládá práci v domácnosti, není schopen zvládnout si připravit jídlo a pít, potřebuje pomoci vstát z postele, umýt se, obléci se, s nákupy nebo potřebují doprovodit k lékaři.
- Jedná se o osoby, které mají těžkosti v partnerském nebo rodinném životě a společném soužití nebo se nedovedou bránit v situaci, kdy je prováděno násilí v rodině, potřebují takovou pomoc, aby se domohly svých práv a zájmů.
- Osoby, které nemohou pracovat v běžném zaměstnání na otevřeném trhu práce a musí se naučit potřebným pracovním návykům nebo jiným sociálním dovednostem. V některých případech nestačí pomoc úřadu práce a je třeba chráněného prostředí nebo individuální pomoci jiné fyzické osoby, aby tato osoba se zdravotním postižením mohla získat potřebné dovednosti.
- Pomoc potřebují také osoby, které nemají kde bydlet, jsou bez přístřeší a nemají možnost se umýt. Tato osoba potřebuje pomoc, aby následně si sama mohla obstarat bydlení.
- Osoba, která prožila mimořádně obtížnou či traumatizující situaci ve svém životě a potřebuje okamžitou podporu, bezpečí a porozumění od jiné osoby.
- Týká se i rodičů, kteří nezvládají péči své děti a mají těžkosti s jejich výchovou. Potřebují podporu, aby mohli vytvořit dětem domov, zázemí a umožnit jim tak optimální rozvoj.

- Další situací, kdy osoba potřebuje pomoci z důvodu, že zkouší nebo užívá návykové látky, popřípadě se osoba pohybuje v rizikovém prostředí a potřebuje podporu a pomoc, aby mohl přestat s rizikovým chováním.
- Pomoc potřebují také osoba, která se dostala do konfliktu se zákonem a po odpykání trestu se ocitla v situaci, která mu nedovolí řešit běžné problémy jinak než zase opětovně konfliktem. S odbornou pomocí se může vrátit do společnosti.¹¹

Cíle poskytovatelů sociálních služeb jsou definovány v písemné formě, kdy poskytovatel je povinen je určit a sepsat. Jsou jednou z podmínek, v rámci standardů kvality sociálních služeb, které má povinnost poskytovatel dodržovat. Obsah nepředstavují jenom cíle nebo jejich výčet, kterých chtějí dosáhnout. Jde o jakýsi plán, který je postupně plněn až k dosažení daného určeného cíle. Cíle sociální služby mohou být krátkodobé, v rámci splnění jednoho roku nebo mohou být dlouhodobé cíle, kterých chce postupně poskytovatel dosáhnout během několika let. Obsahem těchto cílů může být výčet cílů a služeb, které poskytují a kterých chtějí dosáhnout, jak tím chtějí dosáhnout a nebo co se v příštím roce či letech změní, zrekonstruuje, doplní a jak to uživatelům daných sociálních služeb pomůže. Pokud je cílů dosaženo, odráží se to v kvalitnější péči a kvalitnější pomoci poskytované uživatelům.

1.4. Poskytované činnosti v sociálních službách

V sociálních službách jsou různé činnosti, které mohou být poskytovány, zákon o sociálních službách vymezuje základní činnosti při poskytování sociálních služeb, ale zároveň se může jednat ještě o další činnosti, které v zákoně upraveny nejsou z důvodu volitelnosti každého zařízení. U každého druhu sociálních služeb může být jiný rozsah poskytování činností dle zaměření daného zařízení, zároveň jsou některé činnosti, které u určitých zařízení musí poskytovatel služeb vždy zajistit. Rozsah a úkony těchto činností u jednotlivých druhů zařízení stanovuje prováděcí předpis zákona o sociálních službách,

¹¹ [online]. Copyright ©. Dostupné z: https://socialni.praha.eu/public/83/d0/f9/169924_4_bila_kniha.pdf

jedná se o vyhlášku č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb, dle zákona o sociálních službách jsou:

- pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- poskytnutí ubytování, popřípadě přenocování,
- pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- základní sociální poradenství,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- sociálně terapeutické činnosti,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí,
- telefonická krizová pomoc,
- nácvik dovedností pro zvládnutí péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
- podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností.¹²

U některých druhů sociálních služeb je povinností poskytovatele zajistit tyto základní činnosti. Jedná se zejména o těchto třicet dva druhů sociálních služeb: sociální poradenství, osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče, raná péče, telefonická krizová pomoc, tlumočnické služby, azylové domy, domy na půl cesty, kontaktní centra, krizová pomoc,

¹² §35 odst.1 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

intervenční centra, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, služby následné péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociálně terapeutické dílny, terapeutické komunity, terénní programy a posledním jsou sociální rehabilitace.¹³

Zde je formou pár příkladů specifikováno všech třináct druhů základních poskytovaných činností ze seznamu viz výše, co je jejich obsahem:

Pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu - Při této pomoci je zahrnuta pomoc při oblékání, svlékání, pomoc přesunu na vozík nebo lůžko, pomoc při vstávání či uléhání nebo změny polohy, pomoc či podpora při podávání jídla a pití a následně pomoc při orientaci v prostoru, jak vnitřním tak vnějším.¹⁴

Pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu - V rámci osobní hygieny se jedná o pomoc při úkonech osobní hygieny, při péči o vlasy a nehty nebo pomoc při použití toalety.¹⁵

Poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy - Tato pomoc zahrnuje zajištění stravy na celý den, která odpovídá věku, výživě a dietě uživatele těchto služeb, kdy je strava poskytnuta v minimálním rozsahu třech jídel za den.¹⁶

Poskytnutí ubytování, popřípadě přenocování - Při poskytnutí ubytování je zahrnut úklid, praní ložního prádla a osobního prádla i ošacení a také žehlení. Při přenocování je zahrnut úklid spolu s výměnou ložního prádla.

¹³ Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Jednotlivý rozsah úkonů, které určitý druh sociální služby poskytuje, najdeme v prováděcím právním předpise (Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.). Přesněji jsou tyto činnosti obsaženy v části druhé této vyhlášky.

¹⁴ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

¹⁵ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

¹⁶ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Pomoc při zajištění chodu domácnosti - Při této pomoci je poskytována pomoc s údržbou a úklidem v domácnosti a také pomoc s nákupy či s běžnými pochůzkami.¹⁷

Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti - Tyto činnosti rodině pomáhají a podporují ji v péči o dítě. Pomáhají s obnovením kontaktu s rodinou a podporují v sociálním začleňování.¹⁸

Základní sociální poradenství - Jedná se o poskytování informací, které mají vést k řešení nepříznivé situace prostřednictvím sociální služby. Poskytované informace jsou důležité vzhledem k doporučeným možnostem týkající se výběru druhu sociálních služeb či jiných forem pomoci. Při sociálním poradenství jsou také poskytnuty informace o základních právech a povinnostech osoby v rámci poskytování sociálních služeb.¹⁹

Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím - Při zprostředkování této činnosti je doprovázení osob do školy, školských zařízení, do zaměstnání, k lékaři, dále doprovázení na zájmové a volnočasové aktivity popřípadě na orgány veřejné moci a také instituce, které poskytují veřejné služby. Samozřejmostí je doprovodit osobu i zpět.²⁰

Sociálně terapeutické činnosti - Tyto činnosti vedou k rozvoji či udržení osobních a sociálních schopností a dovedností, které podporují sociálních začleňování.²¹

Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí - Tato pomoc je poskytována k vyřizování běžných záležitostí a ke komunikaci, která vede k uplatňování práv a oprávněných zájmů osoby.²²

¹⁷ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

¹⁸ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

¹⁹ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

²⁰ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

²¹ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

²² Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Telefonická krizová pomoc - Jedná se o telefonickou pomoc od osoby z místa krizové telefonické intervence s osobou, která tuto pomoc potřebuje. Hovor probíhá jednou nebo opakovaně.²³

Nácvik dovedností pro zvládnání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění - Jedná se o činnost nácviku, kdy je poskytnuta osobě pomoc nacvičit oblékání, svlékání nebo je potřeba ukázat, jak má se má osoba přesunout na invalidní vozík. Při této činnosti se také předvádí a nacvičuje ovládnání běžných spotřebičů a jiných běžných denních činností.²⁴

Podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností - Tato činnost zahrnuje nacvičení a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností. Upevňuje a obnovuje kontakt s přirozeným sociálním prostředím.²⁵

2. Dělení sociálních služeb

Základními druhy, které zahrnují sociální služby a jsou uvedeny v zákoně o sociálních službách č.108/2006 Sb. Jsou tyto tři:

- sociální poradenství,
- služby sociální péče,
- služby sociální prevence.²⁶

Prvním druhem a také jednou ze základních činností sociálních služeb je sociální poradenství. Jedná se o základní sociální poradenství, které je bezplatné a má na ně nárok každá osoba. Při základním sociálním poradenstvím jsou poskytovány základní informace svým klientům a případná řešení jejich nepříznivé sociální situace. Pomáhají jim nalézt určitá východiska a možnosti, jak danou situaci řešit a jak s ní naložit.²⁷

²³ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

²⁴ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

²⁵ Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

²⁶ §32 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

²⁷ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.27-28.

Existuje zde také ještě odborné sociální poradenství, které je zaměřeno na jednotlivý okruh sociálních skupin a jejich potřeby. Jedná se o poradenství, které je vykonáváno v odporných poradnách, jako je například manželská a rodinná poradna, občanská poradna, poradna pro seniory dále poradna pro osoby se zdravotním postižením apod.²⁸

Dalším druhem jsou služby sociální péče, při kterých je poskytována pomoc osobám jak fyzicky, tak psychicky. Snaží se zajistit jejich soběstačnost v jejich přirozeném prostředí a co nejvíce je zapojit do běžného společenského života. V případě, že jim v tom brání jejich zdravotní stav jim zajistí důstojné prostředí a řádné zacházení.²⁹ Mezi sociální služby péče patří:

- osobní asistence,
- pečovatelská služba,
- tísňová péče,
- průvodcovské a předčitatelské služby,
- podpora samostatného bydlení,
- odlehčovací služby,
- centra denních služeb,
- denní stacionáře,
- týdenní stacionáře,
- domovy pro osoby se zdravotním postižením,
- domovy pro seniory,
- domovy se zvláštním režimem,
- chráněné bydlení,
- sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče.³⁰

Posledním třetím druhem jsou služby sociální prevence, které jsou dle zákona ty, které „*napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života*

²⁸ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.29.

²⁹ §38 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

³⁰ §39-§52 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

*vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí a ohrožení práv a oprávněných zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby. Cílem služeb sociální prevence je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.*³¹ Mezi služby sociální prevence patří tyto služby:

- ranná péče;
- telefonická krizová pomoc;
- tlumočnické služby;
- azylové domy;
- domy na půl cesty;
- kontaktní centra;
- krizová pomoc;
- intervenční centra;
- nízkoprahová denní centra;
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež;
- noclehárny;
- služby následné péče;
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi;
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením;
- sociálně terapeutické dílny;
- terapeutické komunity;
- terénní programy;
- sociální rehabilitace.³²

2.1. Formy poskytování sociální služeb

Dále se dělí poskytování sociálních služeb podle forem, kde se služby mohou poskytovat. Jedná se o služby pobytové, ambulantní a terénní.³³

³¹ §53 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

³² §54-§70 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

³³ §33 odst.1 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Pobytové služby

Pobytová služba, jak už daný název napovídá se poskytuje v zařízeních, kde jsou poskytovány sociální služby uživatelům, kteří v daných zařízeních bydlí.³⁴

Ambulantní služby

V rámci ambulantních služeb je osobám poskytována péče v rámci sociálních služeb při nichž uživatelé docházejí osobně, popřípadě jsou doprovázeni nebo dopravováni do daného zařízení a tudíž v nich nejsou ubytováni.³⁵

Terénní služby

Cílem těchto sociálních služeb je poskytnout potřebnou pomoc uživatelům, kteří žijí ve svém bytě, domě, tedy v jejich přirozeném prostředí.³⁶

2.2. Zařízení sociálních služeb

Sociální služba, jak již bylo zmíněno zajišťuje pomoc a péči o osobu, která to z určitých důvodů potřebuje. Cílem těchto služeb je se postarat, aby těmto uživatelům, kteří službu využívají byla zajištěna potřebná pomoc. Tato pomoc může spočívat ve zvládnutí péče o vlastní osobu, popřípadě zabezpečení chodu domácnosti nebo zajištění stravování. Zejména se jedná o zachování soběstačnosti daného uživatele, ať už je služba poskytována v zařízení, kde žije nebo ve vlastním domácím prostředí.³⁷

V České republice a dle zákona o sociálních službách č.108/2006 Sb. máme celkem dvacet typů zařízení, která poskytují sociální služby. Jsou rozdělena podle určitých hledisek tak, aby splňovala svůj účel a mohla se věnovat, následně poskytovat potřebnou individuální a plnou pomoc svým uživatelům, kteří takovou danou péči vyžadují. Aby bylo zcela jasné, co si pod různými typy zařízení

³⁴ §33 odst.2 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

³⁵ §33 odst.3 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

³⁶ §33 odst.4 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

³⁷ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.27.

představit, tak si v následujícím textu charakterizujeme jednotlivé typy a jejich účely, které zařízení zajišťuje.

Centrum denních služeb

Centrum denních služeb je zařízením ambulantním, pro uživatele těchto služeb je to pohodlnější a vhodnější v rámci jejich duševního stavu, protože se vždy zpět vrací a stále bydlí ve svém přirozeném prostředí. Slouží těm klientům, kteří potřebují zajistit péči o sebe proto, že toho nejsou schopni z důvodu svého věku, zdravotního postižení nebo v případě, že trpí chronickým duševním onemocněním. Také pomáhají těmto osobám v případech, kdy se jim nemohou plně věnovat a starat se o ně rodinní příslušníci. Záměr těchto služeb spočívá v podporování, aby byl klient více soběstačný a mohl se o sebe postarat dle jeho možností. Umožňují každému jedinci si zvolit jakýsi cíl, který spočívá ve vybrání určité zájmové aktivity, ve kterých mu je nápomocno je zvládnout, aby se například odstranily určité překážky v komunikaci nebo se začleněním do kolektivu. Dokonce v některých centrech nabízejí i různé formy vzdělávání jako jsou například základy práce na počítači.³⁸

Denní stacionář

Poskytují svou pomoc formou denního pobytu, která spočívá v ambulantní péči, podobně jako u centra denních služeb. Stejně tak svým uživatelům s problémem se o sebe postarat, kvůli svému věku, zdravotního postižení nebo chronického onemocnění zajišťují pravidelnou denní péči a pomoc s hygienou, stravou, běžnými úkony jejich života, pomáhají také s výchovou i vzděláním.³⁹

Týdenní stacionář

Jak už název zařízení napovídá týdenní stacionáře jsou službami pobytovými, tím se jediným liší od denních stacionářů, jinak poskytuje úplně

³⁸ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.38.
[online]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/socialni-sluzby-1>.

³⁹ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.39.

stejné služby. Pomáhají tak ulevit rodinám, příbuzným a blízkým osobám s pravidelnou péčí v průběhu týdne.⁴⁰

Domov pro osoby se zdravotním postižením

Tyto domovy jsou určeny pro osoby se zdravotním postižením, kdy kvůli svému postižení vyžadují pravidelnou pomoc jinou osobou. Zajišťují těmto osobám dlouhodobý pobyt, kvůli snížené soběstačnosti se o sebe postarat. Vzdělávají, zprostředkovávají společenský kontakt a aktivitu v kolektivu.⁴¹

Domov pro seniory

Domov pro seniory, také znám jako „domov důchodců“ slouží zejména, tedy seniorům, kteří mají sníženou soběstačnost a to z důvodu svého věku. Jsou zde senioři ve starším věku šedesáti let, dlouhodobě či trvale ubytování, stravování a opečovávání, mohou se účastnit různých volnočasových, popřípadě zájmových aktivit a tak se tím zapojit do společenského kolektivu. Důležitá role těchto služeb je, aby se klient cítil spokojeně, pohodlně a nahradil mu tak pohodlí svého domova, kde je jim zajištěno důstojné prostředí a zacházení.⁴²

Domov se zvláštním režimem

Osoby, kterým jsou tyto domovy určeny mají sníženou soběstačnost, kvůli chronickému duševnímu onemocnění, závislosti na návykových látkách nebo jsou určena také těm osobám, kteří trpí demencí, například stařeckou nebo Alzheimerovou apod. Zajišťují jim zde dlouhodobý pobyt spolu s další potřebnou pomocí, pravidelnou péčí, režimem a jsou těmto specifickým onemocněním plně uzpůsobeny.⁴³

⁴⁰ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.40.

⁴¹ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.40-41.

⁴² ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.41.

⁴³ §50 odst.1 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Chráněné bydlení

Spočívá v ubytování klientů ve speciálních bytech nebo domech. Chráněné bydlení je určeno pro dlouhodobě sociálně znevýhodněné osoby kvůli svému zdravotnímu stavu či věku. Tyto osoby nechtějí nebo nemohou žít samy, a proto je tento typ zařízení pro ně ideálním řešením, kdy mohou žít ve skupině nebo samostatně. S určitou individuální poskytovanou pomocí jim služby tohoto zařízení zajišťují, že mohou obstarávat svou domácnost, jak jim jejich zdravotní stav dovolí a tím žít plnohodnotný život.⁴⁴

Azylový dům

Cílem azylových domů je pomoci na přechodnou dobu těm osobám, kteří se ocitly v nepříznivé životní situaci, v rámci které ztratily bydlení a v tuto chvíli danou situaci nejsou schopni řešit. V azylových domech je poskytováno ubytování, strava popřípadě pomoc při zajištění stravy.⁴⁵ Azylové domy můžeme dělit podle toho, pro koho jsou určeny:

- Azylové domy pro muže;
- Azylové domy pro ženy;
- Azylové domy pro mladistvé od 15 do 26 let;
- Azylové domy pro rodiny s dětmi;
- Azylové domy pro matky s dětmi.

Dům na půl cesty

Jedná se o druh zařízení, které je určeno osobám mladším dvacet šest let. Jsou to osoby, které nejsou schopni zvládnout svoji životní situaci ani za pomoci rodiny nebo jiných blízkých osob. Může se jednat o osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody, také o ty, kteří byly propuštěny z jiných výchovných zařízení nebo osoby, které propustili z ochranné léčby. Cílem těchto domů na půl cesty je pomoci připravit a poskytnout podmínky pro možný

⁴⁴ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.42.

⁴⁵ KOZLOVÁ, Lucie. Sociální služby. V Praze: Triton, 2005, s.30.

a snadnější návrat do běžného života, kdy se tito uživatelé budou shopni o sebe postarat sami.⁴⁶

Zařízení pro krizovou pomoc

Krizová pomoc je zajišťována všemi formami zajišťujících služby, jedná se o terénní, ambulantní a pobytovou formu služeb, které jsou poskytovány na přechodnou dobu. Toto zařízení pro krizovou pomoc pečuje o osoby, které se nacházejí v ohrožení zdraví popřípadě života a z tohoto důvodu nemohou řešit svou nepříznivou situaci.⁴⁷

Nízkoprahové denní centrum

Tato nízkoprahová denní centra jsou zaměřena na uživatele v nepříznivé situaci, která souvisí s bydlením, tj. jsou určena osobám bez přístřeší. Jedná se o ambulantní nebo terénní formu služeb. Nabízí osobám, kterým jsou určeny, kdy se jedná o základní životní potřeby, tedy možnost využít zařízení pro osobní hygienu dále stravu popřípadě pomoc v rámci uplatňování práv nebo pomáhají při opatření si (zajištění) osobních záležitostí.⁴⁸

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

Je druhem zařízení poskytující sociální službu, která je zaměřena na děti a mládež ve věku šest až dvacet šest let, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením. Činnost této služby funguje jako prevence, snaží se předcházet sociálnímu vyloučení těch osob, které jsou ohroženy krizovou situací nebo i způsobem života, kde žijí, jako jsou například znevýhodněné děti či mládež žijící v takovém znevýhodněném prostředí či rodině. Je jim napomáháno, aby měli lepší kvalitu života, mohli se postavit problémům čelem a umět

⁴⁶ KOZLOVÁ, Lucie. Sociální služby. V Praze: Triton, 2005, s.31.

ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.44.

⁴⁷ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.44.

⁴⁸ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.44.

je nějakým způsobem řešit. Služba v nízkoprahovém zařízení je poskytována anonymně, ambulantně nebo také ve formě terénní služby.⁴⁹

Nejlépe je tento druh zařízení vystižen touto jednoduchou definicí, která zní: „*Nízkoprahové kluby, odborně nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, jsou určeny dětem a mládeži, které tráví svůj volný čas touláním na ulici, v partě či jinak neorganizovaně. Navštěvovat jej mohou všichni - od jedničkářů z gymnázia přes skejtáky, vyznavače alternativního způsobu života až po "průšviháře". Jsou v podstatě volnočasovou alternativou k různým zájmovým útvarům kroužkům a jiným organizovaným aktivitám, navíc ale poskytují poradenství a sociální servis.*“⁵⁰

Noclehárna

Jsou určeny osobám, kteří jsou bez domova, ale i těm, kteří nemají kde přenocovat. Toto zařízení poskytuje přístřeší k přenocování, popřípadě stravu a možnost využít hygienické zařízení. Aby mohl klient toto zařízení využít musí splnit podmínky, které jsou určeny. Jedná například o tyto podmínky: nepožítí alkoholu, návykové látky musí být zdraví zejména netrpět infekčním onemocněním. Důvodem je, že noclehárny jsou obvykle ve velkých místnostech s mnoha lůžky a tím i zajišťují danou bezpečnost mezi klienty.⁵¹

Terapeutická komunita

V rámci poskytování pobytových služeb jak dlouhodobě, tak i na přechodnou dobu pomáhají osobám závislým na návykových látkách nebo herních automatech. Uživatelé těchto zařízení mají zájem o to, aby se zpět plnohodnotně začlenili do běžného života. Podmínkou je, že toto zařízení mohou využít pouze ti, kteří již podstoupili a plně absolvovali detoxikační léčbu.⁵²

⁴⁹ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.45.

⁵⁰ BEDNÁROVÁ, PELECH, Zdena, Lubumír. Sociální práce na ulici. Brno: Doplněk, 2000.

⁵¹ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.45.
[online]. Dostupné z: <https://www.ssmj.cz/informace-pro-zajemce-nocleharna>.

⁵² ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.46.
KOZLOVÁ, Lucie. Sociální služby. V Praze: Triton, 2005, s.31.

Sociální poradna

Poradny poskytují potřebné informace uživatelům, které je potřebují k vyřešení jejich nepříznivých situací, nabízejí jim různá řešení jejich problémů a následně jim pomohou vybraná řešení realizovat. Poskytované informace se zejména týkají práv a povinností uživatele. Může se například jednat o tyto poradny: manželské a rodinné poradny, poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí, poradny pro seniory apod.⁵³

Sociálně terapeutická dílna

Pomáhá pravidelně zdokonalovat pracovní návyky a dovednosti v terapeutických dílnách, těm kteří nemohou kvůli svému zdravotnímu postižení být zaměstnáni na chráněném nebo volném trhu práce. Tato služba, kterou zařízení vykonává se nazývá sociálně pracovní terapie a poskytuje se formou ambulantní.⁵⁴

Centrum sociálně rehabilitačních služeb

Služby těchto center se poskytují pobytovou formou, kde osoba bydlí a je jí poskytnuto vše, co ubytování umožňuje a nabízí. Jedná se o stravu, pomoc s hygienou, napomáhání k soběstačnosti apod. Hlavním cílem tohoto zařízení je posílit návyky pro to, aby uživatel se sám o sebe dokázal postarat a zvládl běžné úkony, ale také to, aby se začlenil do společenského života. Nabízí také vzdělávání či různé aktivity, které si uživatel sám vybere a následně se jich účastní.⁵⁵

Pracoviště rané péče

Služba rané péče je zaměřena na pomoc rodině, ale zejména zdravotně postiženému dítěti do sedmi let jeho věku. Jsou různé druhy pracovišť rané péče, které se rozlišují právě tím, o jaké zdravotní postižení se u dítěte jedná. Poskytuje

⁵³ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.27-31.

⁵⁴ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.46.

⁵⁵ §70 odst.1 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

rodičům popřípadě zákonným zástupcům dítěte podporu, pomoc a jejich dítěti napomáhá s vývojem, který vyžaduje specifický přístup z důvodu jeho diagnostikovanému zdravotního postižení. Učí dítě návykům, řádu i vychování, vzdělává ho a umožňuje mu vykonávat různé aktivity, jak společně s dalšími dětmi v kolektivu, tak i samostatně.⁵⁶

Intervenční centra

Intervenční centra poskytují pomoc ohroženým osobám domácího násilí. Může se jednat o ženy, muže, ale i o osoby blízké, které s nimi žijí ve společné domácnosti, jedná se například o děti.⁵⁷

Pomoc je poskytována ambulantně, terénně nebo pobytovou formou. Tato služba také poskytuje „zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy.“⁵⁸

Zařízení následné péče

Služba následné péče je poskytována v zařízeních následné péče zejména pro osoby, které:

- trpí chronickým duševním onemocněním;
- jsou závislé na návykových látkách;
- ve zdravotnickém zařízení absolvovaly lůžkovou péči;
- dokončily ambulantní léčbu;
- právě postupují léčbu;
- dodržují abstinenci.⁵⁹

⁵⁶ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.43.

§54 odst.1 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁵⁷ §60a odst.1 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁵⁸ §60a odst.4 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁵⁹ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.45.

Uživatelům je zde poskytnuto ubytování se stravováním, dále také zařízení zprostředkovává kontakt se společenským prostředím.⁶⁰

3. Subjekty

Obsahem této kapitoly je přehled, charakteristika a jednotlivé úkoly subjektů sociálních služeb v ČR. Na základě zákona o sociálních službách se podle mě jedná o základní dvě skupiny a to o uživatele, tedy oprávněné osoby a o poskytovatele sociálních služeb, kteří mají mezi sebou určitý právní vztah.

Za nedílnou součástí poskytovatelů sociálních služeb považují také personál jednotlivých zařízení, který je důležitý z důvodu správného chodu zařízení, zodpovídá za kvalitní odvedené služby, tím je dána i spokojenost jejich klientů a na tom dle mého názoru záleží nejvíce, aby o klienty bylo řádně a plně postaráno.

Všechny subjekty, ať už se jedná o uživatele nebo o poskytovatele musí splňovat podmínku právní osobnosti k tomu, aby mohly vystupovat jako subjekty právních vztahů v rámci systému sociálních služeb.⁶¹ Právní osobnost je dle §15 NOZ mít v mezích právního řádu práva a povinnosti. U fyzických osob vzniká právní osobnost narozením a zaniká smrtí.⁶² U právnických osob vzniká současně se vznikem, respektive zápisem do veřejného rejstříku a zaniká zánikem, tedy výmazem z veřejného rejstříku.⁶³

3.1. Uživatel

Aby se osoba stala uživatelem jako takovým musí vstoupit do smluvního vztahu s poskytovatelem takových sociálních služeb, který mu zajistí potřebné a požadované služby.⁶⁴

⁶⁰ §64 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁶¹ Koldinská K., Sociální právo, C.H.Beck Praha, 2007, s.40.

⁶² §23 Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁶³ §20 odst.1 Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník.

§118 Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník.

§126 odst.1 Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník.

§185 Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁶⁴ KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.77.

V zákoně o sociálních službách je uvedeno, komu je prostřednictvím sociálních služeb možné za splnění zákonných podmínek sociální pomoc nebo podporu poskytnout.⁶⁵

Nenechme se mýlit, že uživatel je pouze jednatel, uživatelů nebo-li klientů může být více, nejjednodušším příkladem je rodina - rodiče a dítě, matka a dítě apod.⁶⁶

Osoba, která tyto služby již využívá se nazývá uživatel. V rámci sociální služby je jí poskytnuta potřebná individuální pomoc či podpora. Jedná se o uživatele, kterým sociální služby kvůli jejich individuální indispozici jak zdravotní, tak věkové pomáhají zvládat běžný život a v co největší míře se jim ho snaží usnadnit, ale zároveň je i motivují nebo pomáhají k samostatnosti, tedy ke zvládnutí běžné péče o svoji osobu, pokud jsou alespoň některých úkonů schopni.

Tyto služby jsou poskytovány občanům, jak již bylo zmíněno z důvodu svého věku, zdravotního stavu i těm, kteří se ocitli a jsou v tíživé situaci. Nejčastěji těchto služeb využívají zejména tyto osoby:

- senioři;
- lidé zdravotně postižení;
- rodiny s dětmi;
- osoby společensky nepřizpůsobivé.⁶⁷

3.2. Poskytovatel

„Poskytovateli sociálních služeb jsou při splnění podmínek stanovených tímto zákonem územní samosprávné celky a jimi zřizované právnické osoby, další právnické osoby, fyzické osoby a ministerstvo a jím zřízené organizační složky státu nebo státní příspěvkové organizace, které jsou právnickými osobami.“⁶⁸

Dle zákona o sociálních službách mohou být poskytovateli sociálních služeb:

⁶⁵ §4 odst.2, 3 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁶⁶ MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2016, s.83.

⁶⁷ KOZLOVÁ, Lucie. Sociální služby. V Praze: Triton, 2005, s.18.

⁶⁸ §6 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

- Ministerstvo práce a sociálních věcí;
- Obce a kraje;
- Nestátní neziskové organizace a fyzické osoby.⁶⁹

Obecně můžeme říci, že poskytovatelem je právnická nebo fyzická osoba, která je oprávněna sociální služby poskytovat a zároveň musí být také uvedena v Registru sociálních služeb. Stát určuje podmínky poskytovatelům těchto služeb prostřednictvím zákona a dále zákonem pověřených úřadů, ale není hlavním poskytovatelem těchto služeb. V textu níže je specifikováno více informací o jednotlivých poskytovatelích.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Mohlo by se zdát, že sociální služby poskytuje stát, ale není tomu tak do slova. Ministerstvo práce a sociálních věcí je zřizovatelem pouze pěti zařízeních, respektive příspěvkových organizací, které poskytují sociální služby v České republice a ty jsou řízená přímo tímto ministerstvem.⁷⁰ Jedná o těchto pět:

- Centrum sociálních služeb Hrabyně;
- Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením, Brno;
- Centrum Kociánka, Brno;
- Centrum pobytových a terénních sociálních služeb Zbůch;
- Centrum sociálních služeb Tloskov.⁷¹

Obce a kraje

Obce i kraje zajišťují sociální službu pro osoby na svém území, které jsou v takové situaci, že potřebují poskytnout pomoc a to ve formě pomoci sociální službou popřípadě jinou formou sociální pomoci. Také zajišťují dostupnost těch informací, které mohou být někomu nápomocní, kdy jsou jim sděleny možnosti a způsoby o poskytování sociálních služeb na daném

⁶⁹ MALÍKOVÁ, Eva. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: Grada Publishing, 2011, s.58.

⁷⁰ Sociální služby. Průvodce [online]. Copyright © [cit. 24.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/socialni-sluzby-1>

⁷¹ Seznam organizací MPSV. Průvodce [online]. Copyright © [cit. 24.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/seznam-organizaci-mpsv>

území. Obce a kraje spolu s poskytovateli sociálních služeb mezi sebou spolupracují ohledně obstarání sociálních služeb osobám, které potřebují pomoci.⁷²

Mohou zřizovat například tato zařízení pro poskytování těchto sociálních služeb:

- ústavy sociální péče;
- manželské a předmanželské poradny;
- domovy pro matky s dětmi;
- zařízení pro občany, kteří potřebují zvláštní pomoc;
- zařízení pro občany společensky nepřizpůsobivé;
- zařízení pečovatelské služby - domovy pro seniory, střediska osobní hygieny apod.⁷³

Nestátní neziskové organizace

Neziskové organizace mají velký podíl na poskytování sociálních služeb. Poskytují široké spektrum těchto služeb, ale nejčastěji, tedy ve větší míře jsou zaměřeny na určité druhy sociálních služeb například ve formě terénních služeb se jedná o pečovatelskou službu, ve formě ambulantní jsou to centra denních služeb, denní stacionáře nebo sociálně terapeutické dílny a v posledních pobytových službách se jedná o domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, azylové domy a noclehárny. Obecně prospěšné společnosti jsou v České republice například tyto poskytovatelé:

- občanská sdružení;
- církve;
- nadace.⁷⁴

3.2.1. Personál

Personál nebo-li personální zajištění v oblasti sociálních služeb je v poskytování péče a služeb velice důležitou součástí. Hraje zde významnou

⁷² §92, §93, §94, §95 Zákon č.108/2006 Sb. o sociálních službách.

⁷³ ARNOLDOVÁ, Anna. Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, s.79.

⁷⁴ MALÍKOVÁ, Eva. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: Grada Publishing, 2011, s.59.

rolí a je nedílnou součástí v poskytování pomoci a péče o osoby, které potřebují individuální pomoc ve formě nějaké služby. Při výběru personálu do určité zaměřené zařízení by měl poskytovatel klást důraz na kvalitu, profesionalitu a odbornost přijímaného personálu z důvodu toho, aby byla jeho klientovi poskytnuta péče, kterou potřebuje v největší možné míře a kvalitě. Samozřejmě, že v některých případech se v zařízeních mohou objevit i dobrovolníci, kteří věnují svůj volný čas, energii a zájem pomoci druhým bez nějakého požadavku na to, aby jim za to bylo zapláceno. Ale tyto lidé pomáhají při běžných věcech, které nemohou pokazit a něco způsobit, nemohou jim být svěřeny úkony, na které nemají odbornou znalost a jsou si toho plně vědomi.

V zákoně o sociálních službách a v jeho prováděcí vyhlášce je upraven přehled předpokladů pro pracovníka v sociální službě, při:

- vykonávání činnosti v sociálních službách;
- při pomoci v hmotné nouzi;
- v oblasti sociálně-právní ochrany dětí;
- ve školách a školských zařízeních;
- u poskytovatelů zdravotních služeb;
- v azylových zařízeních apod.⁷⁵

V sociálních službách mohou působit tyto pracovníci:

- sociální pracovníci;
- pracovníci v sociálních službách;
- zdravotničtí pracovníci;
- pedagogičtí pracovníci;
- manželští a rodinní poradci a další odborní pracovníci, kteří přímo sociální služby poskytují.⁷⁶

Jak již bylo výše zmíněno, mohou v sociálních službách také působit dobrovolníci i zákon o sociálních službách tuto možnost upravuje. Ale podmínky, při nichž poskytují služby dobrovolníci upravuje zvláštní předpis a tím je zákon

⁷⁵ ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.53-54.

⁷⁶ §115 odst.1 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

o dobrovolnické službě.⁷⁷ Dobrovolníci v tomto oboru jsou v určitých ohledech velmi přínosní, hlavně, co se týká rozptýlení, zvednutí nálady či přátelského rozhovoru. Chtějí pomoci lidem, kteří to v současnou dobu nemají jednoduché a zároveň jim pomáhají i po psychické stránce, která má určitý vliv na lepší zdravotní stav osoby.

3.2.1.1. Předpoklady a požadavky pracovníků sociálních zařízení

Pro to, aby se zájemce o práci mohl ucházet a mohl ji získat jsou potřeba různé předpoklady, požadavky, znalosti a vzdělání. V zákoně o sociálních službách jsou uvedeny předpoklady, jaké by měl mít sociální pracovník pro výkon svého povolání. Je zde vypsán, jak okruh jednotlivých pracovníků, tak i vysvětlení a přiblížení předpokladů, které by měli pracovníci splňovat pro výkon jejich profese.

Jedná se zejména o tyto předpoklady, které jsou potřebné a nedílnou součástí přijetí do zařízení sociálních služeb:

- svéprávnost;
- bezúhonnost;
- zdravotní způsobilost;
- odborná způsobilost.⁷⁸

Svéprávnost

Svéprávnost je plně vysvětlena v občanském zákoníku jako „*způsobilost nabyvat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat)*“.⁷⁹

Bezúhonnost

Bezúhonnost se dokládá výpisem z evidence Rejstříku trestů, který nesmí obsahovat tyto záznamy:

- odsouzení pro úmyslný trestný čin,

⁷⁷ §115 odst.2 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁷⁸ §110 odst.1 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁷⁹ §15 odst.2 Zákon č.89/2012 Sb., Občanský zákoník.

- Trestný čin spáchaný z nedbalosti spáchaný v rámci výkonu činnosti při poskytování sociálních služeb nebo popřípadě činnosti, které jsou se sociálními službami srovnatelné.⁸⁰

Zdravotní způsobilost

Zdravotní způsobilost se dokládá a zajišťuje lékařským posudkem.⁸¹

Odborná způsobilost

Odborná způsobilost je dána zákonnými požadavky. Jedná se o způsobilost, kdy sociální pracovník k výkonu svého povolání potřebuje vyšší odborné vzdělání v těchto oborech:

- sociální práce a sociální pedagogika;
- sociální pedagogika;
- sociální a humanitární práce;
- sociální práce;
- sociálně právní činnost;
- charitní a sociální činnost.⁸²

Nebo jsou potřeba tyto obory v rámci vysokoškolského vzdělání při získání titulu bakalář, magistr nebo doktor v zaměřených oborech na:

- sociální práci;
- sociální politiku;
- sociální pedagogiku;
- sociální péči;
- sociální patologii;
- právo;
- speciální pedagogiku.⁸³

⁸⁰ §79 odst.2,3 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁸¹ §110 odst.3 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁸² §110 odst.4 a) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁸³ §110 odst.4 b) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Podmínkou je absolvované vysokoškolské vzdělání, pokud ale není v daných vypsanych oborech výše, dle zákona o sociálních službách. Je dále potřeba v zařízeních poskytující sociální služby další aspekt v odborné způsobilosti, a to absolvované, akreditované vzdělávací programy, které mají v rozsahu minimálně dvěstě hodin a pětiletou praxi v oboru.⁸⁴

Pracovníci v sociálních službách musí stejně tak splňovat podmínky k přijetí jako sociální pracovník, jedná se o svéprávnost, bezúhonnost a zdravotní způsobilost. Ale oproti vzdělání jsou na ně kladeny požadavky nižší, které se týkají dosaženého vzdělání.⁸⁵ Pracovníci v sociálních službách mohou mít základní či středoškolské vzdělání a potřebují k tomu absolvovaný kvalifikační kurz s rozsahem minimálně sto padesát hodin.⁸⁶

Příklady činnosti sociálního pracovníka

Sociální pracovník má ve svém popisu práce spousty činností, které vykonává, i když je to velice široké spektrum, které musí vykonávat, zde je pár příkladů na přiblížení jeho práce v zařízení.

Vykonává například tyto činnosti:

- poskytuje informace všem zájemcům o sociální službu;
- předkládá zájemcům informační dokumenty o zařízení a sociální službě, která je v něm poskytována;
- informuje žadatele o průběhu přijímací procedury při nástupu do zařízení;
- organizačně zajišťuje přijetí nového klienta do zařízení;
- seznamuje klienta se spolubydlícím, pokud není nový klient ubytován v jednolůžkovém pokoji;
- dohlíží na průběh adaptačního období u nového klienta;
- zajišťuje požadavky a přání klientů a organizuje jejich splnění, pokud je to v rámci možností zařízení;

⁸⁴ KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.82.

⁸⁵ KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.82.

⁸⁶ MALÍKOVÁ, Eva. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: Grada Publishing, 2011, s.92.

- provádí předání osobních věcí klienta příbuzným;
- denně vede databázi klientů v zařízení;
- eviduje propustky, přeložení klientů do zdravotnického zařízení a návrat zpět, úmrtí, přijetí nových klientů do zařízení.

Sociální pracovník by měl znát svoje pravomoce a tím i svou odpovědnost. Jedná se o kompetence, které by neměl překročit, má přesné informace, kam až může zajít a kde jeho pravomoce končí. Za všechny své úkony má odpovědnost. Může jednat samostatně s klienty a jejich příbuznými, také vede v souladu se zákonnými předpisy dokumentaci klienta a také pomáhá klientům s vyřizováním dávek, kdy spolupracuje se státní správou.

Příklady činnosti pracovníka v sociálních službách

Činnosti pracovníka v sociálních službách jsou rozdílné od činnosti sociálního pracovníka. Jeden rozdíl spočívá v tom, že pracovník sociálních služeb je podřízen vrchní sestře a plní jí vypracovaný harmonogram práce. Dalším z důvodů je, že nesmí vykonávat jakékoliv odborné práce, protože je pouze ošetřovatel. Jeho práce více souvisí více s péčí o klienty, kdy jim pomáhá v jejich každodenních běžných činnostech a potřebách jako je hygiena, strava, péče o jejich pohodlí, pomoc s ošacením apod. Pro větší přiblížení náplně práce pracovníka je zde uvedeno několik příkladů:

- provádí úklid pokojů klientů;
- dodržuje desinfekční program, provádí desinfekci určených povrchů a prostor dle harmonogramu;
- pomáhá klientovi v potřebném rozsahu s příjmem potravy;
- pečuje o lůžko klienta, udržuje je čisté a upravené;
- pomáhá klientovi v aktivitách mimo lůžko (doprovází klienta při chůzi, napomáhá do sedu či lehu);
- pomáhá klientovi při používání vhodného oděvu (obouvání, zouvání, oblékání apod.);
- poskytuje pomoc klientovi při udržování čistoty a upravenosti těla;
- pod dohledem všeobecné sestry provádí základní ošetřovatelskou péči;

- trvale sleduje chování klienta, míru soběstačnosti a aktivitu, vše hlásí všeobecné nebo vrchní sestře.⁸⁷

4. Příspěvek na péči

Jedná se o dávku, která je poskytována dle zákona o sociálních službách osobám závislým na péči jiné fyzické osoby⁸⁸ a také jedinou dávkou, kterou tento zákon upravuje. Osoby, kterým je příspěvek určen jsou z důvodu dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu odkázáni na pomoc jinou osobou. Osoba nezvládá plnou péči o svou osobu, není soběstačná v rámci hygieny, stravy, nakládání s penězi apod.⁸⁹

Tento příspěvek osoba využije k úhradě potřebné pomoci, kdy pomoc může poskytovat osoba blízká, asistent sociální péče, registrovaný poskytovatel sociálních služeb, dětský pomoc nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu.⁹⁰

Příspěvek na péči je poskytován na základě posouzení zvládnutí určitých deseti základních životních potřeb a posudkem o zdravotním stavu. Pokud je příspěvek přiznán, je určen dle šetření a schopnosti zvládat základní životní potřeby určitý stupeň ze čtyř, který určuje a odráží závislost na jiné osobě.⁹¹

Dle těchto čtyř stupňů, které jsou obsaženy v zákoně o sociálních službách se odvíjí výše daného příspěvku na péči, výše příspěvku je v každém stupni jiná.⁹²

Seznam základních životních potřeb, které jsou důležitou součástí v posuzování stupně závislosti k získání příspěvku na péči obsahuje: mobilitu,

⁸⁷ MALÍKOVÁ, Eva. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: Grada Publishing, 2011, s.95-97.

⁸⁸ MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2016, s.162-163.

⁸⁹ KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.90.

⁹⁰ KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.91.

⁹¹ KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.91.

⁹² KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.91.

orientaci, komunikaci, stravování, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu, výkon fyziologické potřeby, péči o zdraví, osobní aktivity a péči o domácnost.⁹³

Pod některými potřebami si význam dovodíme, ale pod některými je nejasný nebo neúplný, a proto je níže všech deset základních životních potřeb definováno dle vyhlášky MPSV č.505/2006 Sb.,:

Mobilita

V případě mobility by měla osoba být schopna zvládat úkony jako jsou: vstávání a usedání, stoj, pohybovat se chůzí krok za krokem, pohybovat se v bytě a v běžném terénu i po nerovném povrchu, dále by měla být schopna otevírat a zavírat dveře, chodit po schodech dolů i nahoru a také by měla zvládnout nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků jako cestující.⁹⁴

Orientace

V případě orientace by měla být osoba schopna zvládat tyto činnosti jako jsou: poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, orientovat se osobou, časem a místem, také se orientovat v přirozeném prostředí i v obvyklých situacích a v neposlední řadě v obvyklých situacích umět přiměřeně reagovat.⁹⁵

Komunikace

Osoba schopna zvládat komunikaci je, pokud je schopna se vyjadřovat srozumitelně mluvenou řeší a dorozumět se s jinými osobami slovní zásobou, která odpovídá věku a postavení, musí také chápat obsah, který je mu sdělován, dále také musí porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům a umět používat běžné komunikační prostředky.⁹⁶

⁹³ §9 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁹⁴ příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

⁹⁵ příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

⁹⁶ příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

Stravování

V rámci zvládnání potřeby stravování musí osoba zvládnout si vybrat ke konzumaci hotový nápoj nebo potraviny, musí si umět nalít nápoj, najíst se a napít, rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji a také musí umět konzumovat stravu v obvyklém denním režimu.⁹⁷

Oblékání a obouvání

Při této potřebě si musí osoba zvládnout vybrat oblečení a boty přiměřené dané okolnostem, rozeznat rub a líc, obouvat se a oblékat, také svlékat a zouvat.⁹⁸

Tělesná hygiena

Tělesná hygiena je považována za zvládanou při úkonech, kdy je osoba schopna používat hygienické zařízení, dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat jednotlivé části těla, dále se česat, provádět ústní hygienu a holit se.⁹⁹

Výkon fyziologické potřeby

Při této potřebě musí být osoba schopna zvládnout použít včas toaletu, vyprázdnit se, provést očistu a používat hygienické pomůcky.¹⁰⁰

Péče o zdraví

Proto, aby osobě potřeba péči o zdraví byla schválena jako schopná musí osoba zvládat dodržovat stanovený léčebný režim, provádět stanovené preventivní, léčebné a rehabilitační a ošetrovatelské postupy a dále také používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky, musí také být schopna rozpoznat zdravotní problém a v případě této potřeby zavolat nebo vyhledat lékařskou pomoc.¹⁰¹

⁹⁷ příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

⁹⁸ příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

⁹⁹ příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

¹⁰⁰ příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

¹⁰¹ příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

Osobní aktivita

Při osobní aktivitě musí osoba zvládat navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami, plánovat a uspořádat osobní aktivity, stanovit si a dodržet denní program a také vykonávat aktivity, které jsou přiměřené věku osoby a danému prostředí, jedná se například o vzdělávání, volnočasové aktivity, zaměstnání apod.¹⁰²

Péče o domácnost

Při této potřebě musí osoba být schopna zvládnout nakládání s penězi v rámci osobních příjmů a domácnosti, dále také zvládnout si obstarat běžný nákup, umět ovládat běžné domácí spotřebiče, umět si uvařit jednoduché teplé jídlo a pití, mýt nádobí a také musí zvládnout udržovat pořádek.¹⁰³

Jak již bylo zmíněno příspěvek na péči se určuje ve čtyřech stupních a dle stupňů je určena výše příspěvku. Jde o tyto stupně, které se odvíjí od zvládání základních životních potřeb. Stupně závislosti na jiné osobě jsou rozděleny do dvou skupin na osoby mladší a osoby starší osmnáct let:

Osoby do 18 let věku:

- stupeň I (lehká závislost) - osoba není schopna zvládnout tři základní životní potřeby;
- Stupeň II (středně těžká závislost) - osoba není schopna zvládnout čtyři nebo pět základních potřeb;
- Stupeň III (těžká závislost) - osoba není schopna zvládnout šest nebo sedm základních životních potřeb;
- Stupeň IV (úplná závislost) - osoba není schopna zvládnout osm nebo devět základních životních potřeb.

Osoby starší 18 let věku:

- stupeň I (lehká závislost) - osoba není schopna zvládnout tři nebo čtyři základní životní potřeby;
- Stupeň II (středně těžká závislost) - osoba není schopna zvládnout pět nebo šest základních životních potřeb;

¹⁰² příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

¹⁰³ příloha č.1 k vyhlášce, Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádí zákon o sociálních službách.

- Stupeň III (těžká závislost) - osoba není schopna zvládnout sedm nebo osm základních životních potřeb;
- Stupeň IV (úplná závislost) - osoba není schopna zvládnout devět nebo deset základních životních potřeb.¹⁰⁴

Výše příspěvku je rozdílná pouze ve třetím a čtvrtém stupni pokud je poskytována pomoc poskytovatelem pobytových sociálních služeb, jedná se o domov pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče nebo dětský domov a také se jedná o speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu.¹⁰⁵ Dle zákona o sociálních službách se jedná o tyto opakující se měsíční výše příspěvku v jednotlivých stupních:

Osoba do 18 let věku:

- stupeň I (lehká závislost) - 3 300 Kč
- stupeň II (středně těžká závislost) - 6 600 Kč
- stupeň III (těžká závislost) - 9 900 Kč dle výše vypsanych poskytovatelů pobytových sociálních služeb
 - 13 900 Kč v ostatních případech
- stupeň IV (úplná závislost) - 13 200 Kč dle výše vypsanych poskytovatelů pobytových sociálních služeb
 - 19 200 Kč v ostatních případech

Osoby starší 18 let věku:

- stupeň I (lehká závislost) - 880 Kč
- stupeň II (středně těžká závislost) - 4 400 Kč
- stupeň III (těžká závislost) - 8 800 Kč dle výše vypsanych poskytovatelů pobytových sociálních služeb
 - 12 800 Kč v ostatních případech
- stupeň IV (úplná závislost) - 13 200 Kč dle výše vypsanych poskytovatelů pobytových sociálních služeb

¹⁰⁴ §8 odst.1,2 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹⁰⁵ §11 odst.1,2 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Řízení o příspěvku, který má být osobě přiznán se zahajuje písemnou žádostí. Tato žádost je předepsaná formou tiskopisu, ve kterém je potřeba vyplnit jeho povinné náležitosti. Krajská pobočka Úřadu práce rozhoduje o příspěvku, kde se písemná žádost podává. Příspěvek na péči je příjemci vyplácen měsíčně, v české měně, převodem na bankovní účet nebo poštovním poukazem příslušnou krajskou pobočkou Úřadu práce. Příjemcem příspěvku může být oprávněná osoba, pokud tomu tak není, je příjemcem zákonný zástupce nebo opatrovník, popřípadě jiná osoba, které byla svěřena nezletilá oprávněná osoba do péče. Příspěvek na péči může být vyplácen i zvláštnímu příjemci, takovému kterého ustanovila krajská pobočka Úřadu práce, pokud ho oprávněná osoba nebo již zmínění možní příjemci¹⁰⁷ nemohou přijímat nebo nevyužívá příspěvek nebo může využívat příspěvek k zajištění potřebné pomoci. K této variantě, vyplacení příspěvku na péči zvláštnímu příjemci musí být dán souhlas osoby, které je příspěvek určen. Nárok na příspěvek na péči nemá osoba, která je mladší jednoho roku.¹⁰⁸

5. Podmínky pro poskytování sociálních služeb

V této kapitole budou představeny podmínky nebo-li povinnosti pro poskytování, jimiž se sociální služby musí řídit. Tyto podmínky jsou stanoveny v §88 zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách. V rámci povinností se zde také jedná o oblast provozních standardů, které je definují. Zaměřují se na prostory, kde jsou sociální služby poskytovány, na dostupnost služeb, na vybavení a také na zvyšování kvality těchto služeb. V zákoně o sociálních službách je upraveno pod povinnostmi v §89 opatření, které omezuje pohyb osob v zařízení, který je pro poskytování sociálních služeb také důležité.

¹⁰⁶ §11 odst.1,2 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹⁰⁷ tj. zákonný zástupce nebo opatrovník, nebo jiná FO, které byla nezletilá oprávněná osoba svěřena do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu - dle §19 Zákona č.108/2006 Sb.,o sociálních službách.

¹⁰⁸ část druhá, příspěvek na péči Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

5.1. Povinnosti poskytovatelů sociálních služeb

Jedná se o těchto jedenáct povinností, dle zákona o sociálních službách, které musí poskytovatelé dodržet:

- poskytovatelé služeb by měli zajistit dostupnost o druhu, místě, okruhu osob, jimiž poskytují sociální služby, o kapacitě poskytovaných sociálních služeb a o způsobu jakým tyto služby poskytují, a to způsobem, který je srozumitelný všem osobám;
- je potřeba, aby zájemce byl zcela informován o všech jeho povinnostech, které by pro něho vyplývaly ze smlouvy, o způsobu poskytování sociálních služeb a také o úhradách za poskytované služby, důraz je kladen na srozumitelnost textu;
- poskytovatel těchto služeb je povinnen vytvářet při poskytovaných službách takové podmínky, které umožní osobám naplňovat jejich lidská a občanská práva, a které zamezí střetům zájmů těchto osob se zájmy poskytovatele sociální služby;
- poskytovatel musí mít zpracovaná vnitřní pravidla zajištění poskytované sociální služby, která obsahují pravidla pro uplatnění oprávněných zájmů osob, důraz je kladen na srozumitelnost textu;
- je nutné zpracování pravidel pro podávání a vyřizování stížností ze stran osob, kterým je sociální služba poskytována, na úroveň poskytovaných služeb, důraz je kladen na srozumitelnost textu;
- za povinnost se také považuje plánování průběhu poskytované sociální služby osobě dle jejích osobních cílů, potřeb a schopností, vést individuální písemné záznamy o průběhu a i ho hodnotit za účasti osob, kterým je služba poskytována, pokud je to z jejich zdravotního hlediska a poskytovaného druhu služby možné, v případě, že není možné hodnotit za účasti těchto osob, hodnotě služby jejich zákonný zástupce nebo opatrovník;
- poskytovatel je povinnen vést evidenci žadatelů, se kterými nemohl z určitých důvodů smlouvu uzavřít;
- další povinností poskytovatele je dodržovat standardy kvality sociálních služeb,
- v případě, že nebrání důvody v poskytnutí služby žadatelům, je poskytovatel povinnen s nimi uzavřít smlouvu o poskytování sociálních služeb;

- v případech, kdy poskytovatel sociálních služeb poskytuje druh sociální služby domov pro osoby se zdravotním postižením, je povinen přednostně službu poskytnout dítěti, kterému byla nařízena ústavní výchova, výchovné opatření nebo předběžné opatření soudem;
- Jako poslední povinností poskytovatele služeb je neprodlené písemné oznámení obecnímu úřadu s rozšířenou působností ukončení poskytování pobytové služby sociální péče osobě, která se může bez další pomoci a podpory ocitnout v situaci ohrožující její život a zdraví, pokud tato osoba s takovým oznámením souhlasí.¹⁰⁹

5.1.1. Standardy kvality sociálních služeb

Všechny standardy kvality jsou zahrnuty v příloze č.2 vyhlášky č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Standardy kvality můžeme dělit do tří oblastí a to na:

- oblast procedurální
 - cíle a způsoby poskytování sociálních služeb
 - ochrana práv osob
 - jednání se zájemcem o sociální službu
 - smlouva o poskytování sociální služby
 - individuální plánování průběhu sociální služby
 - dokumentace o poskytování sociální služby
 - stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby
 - návaznost poskytované sociální služby na další dostupné zdroje
- oblast personální
 - personální a organizační zajištění sociální služby
 - profesní rozvoj zaměstnanců
- oblast provozní
 - místní a časová dostupnost poskytované sociální služby
 - informovanost o poskytované sociální službě
 - prostředí a podmínky
 - nouzové a havarijní situace

¹⁰⁹ §88 a)-k) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

- zvyšování kvality sociální služby.¹¹⁰

Procedurální standardy kvality služeb

Procedurální se považují za nejdůležitější, kdy se nimi stanovuje jak poskytování služeb má vypadat. Zejména se jedná o vztahy mezi poskytovatelem a uživatelem, tato oblast procedurální zahrnuje osm standardů kvality:¹¹¹

1) Cíle a způsoby sociálních služeb

Povinnost poskytovatele, který poskytuje sociální službu je definovat, sepsat a zveřejnit cíle, poslání, zásady a cílovou skupinu, na kterou je služba zaměřována.

2) Ochrana práv osob

Službou zpracována pravidla pro ochranu základních lidských práv a svobod, v případě porušení se řídí pravidly, kde je určen postup řešení.

3) Jednání se zájemcem o službu

Poskytovatel musí zohledňovat požadavky zájemce o službu, srozumitelně vysvětlit, tedy informovat zájemce o daných podmínkách a poskytování dané sociální služby.

4) Smlouva o poskytování sociální služby

Tato smlouva se uzavírá mezi uživatelem a poskytovatelem o poskytování sociální služby, smlouva musí mít srozumitelná a musí se na ni shodnout obě strany.

5) Individuální plánování průběhu sociální služby

Plánování spočívá v získávání informací ohledně potřeb a cílů jeho uživatelů, průběžně je hodnoceno, zda jsou průběžně naplňovány jejich cíle.

6) Dokumentace o poskytování sociální služby

Dokumentací se rozumí zpracovaná vnitřní pravidla pro zpracování, vedení a evidenci potřebné dokumentace osob. Jsou zde také určena pravidla o nahlížení do dokumentace.

¹¹⁰ příloha č.2 k vyhlášce č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Rozdělení standardů - CHLOUPKOVÁ, Soňa. Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z. Praha: Grada, 2013, s.14.

¹¹¹ příloha č.2 (1.-8.) k vyhlášce č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

7) Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby

Poskytovatel má zpracována pravidla pro podávání a vyřizování stížností uživatelů, kteří nejsou spokojeni s kvalitou nebo způsobem jaký jim je služba poskytována. O této možnosti stížnosti mají být uživatelé informováni

8) Návaznost poskytované služby na dostupné zdroje

Poskytovatel nenahrazuje běžně dostupné veřejné služby, pouze zprostředkovává osobě služby jiných fyzický a právnických osob dle jejich potřeb. Poskytovatel tak podporuje osoby v kontaktech a vztazích s přirozeným sociálním prostředím.

Personální standardy kvality služeb

Tyto dva standardy kvality, jak už oblast napovídá se věnují a zaměřují se na personální zajištění služeb. Pracovníci v těchto službách jsou její nedílnou a důležitou součástí poskytování sociálních služeb. Jsou jim také standardy dány povinnosti a podmínky ohledně jejich vzdělání. Jedná se o tyto standardy:¹¹²

1) Personální a organizační zajištění sociální služby

Tento standard stanovuje povinnost zaměstnavatele mít organizační strukturu zaměstnanců sociální služby, kvalifikační požadavky zaměstnanců, jsou určena také jejich práva a povinnosti.

2) Profesní rozvoj zaměstnanců

Tímto standardem je stanoveno pravidelné hodnocení zaměstnanců, jejich finančního a morálního oceňování. Stanoveno pro poskytovatele je mít zpracován program dalšího vzdělávání svých zaměstnanců.

Provozní standardy kvality služeb

Provozní standardy souvisí s povinnostmi poskytovatele sociálních služeb a mají určitý vliv na poskytování těchto služeb. Oblast provozní zahrnuje celkem pět standardů kvality:¹¹³

1) Místní a časová dostupnost poskytované sociální služby

Jedná se o určitou dobu nebo místo, kde uživatel popřípadě zájemce může

¹¹² příloha č.2 (9.-10.) k vyhlášce č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

¹¹³ příloha č.2 (11.-15.) k vyhlášce č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

tuto službu využívat a je mu k dispozici. Zohledněno vůči poskytované službě musí být poskytovaný druh a cíle služeb k potřebám osob.

Zohledněn musí být druh a cíle služby, vůči poskytované službě.

2) Informovanost o poskytované sociální službě

Informovanost spočívá ve vypracovaném souboru informací, které musí mít poskytovatel k dispozici ve srozumitelné formě pro okruh osob, kterým je tato služba určena.

3) Prostředí a podmínky

Poskytovatel musí zajistit, aby druh služby, kterou poskytuje zajišťovala materiální, technické a hygienické podmínky. V případě, že jsou poskytovatelem poskytovány služby pobytové nebo ambulantní musí zajistit odpovídající prostředí, důstojné podmínky a poskytnutí potřeb jednotlivých osob.

4) Nouzové a havarijní situace

V případě, kdyby došlo k nouzové nebo havarijní situaci musí mít poskytovatel tyto situace písemně definované spolu s postupem k jejich řešení. Seznámen je s tím personál, který musí být schopen postupy k vyřešení situace umět použít. Je povinnen také vést dokumentaci o řešení těchto situací.

5) Zvyšování kvality sociálních služeb

Obsahem tohoto standardu je povinnost poskytovatele kontrolovat a hodnotit, zda je způsob služby, který poskytuje v souladu s definovaným posláním, cíli a zásadami sociální služby a osobními cíli jednotlivých osob. V rámci kvality má poskytovatel písemně zpracována vnitřní pravidla společně se způsobem služeb, který poskytuje k zajištění spokojenosti svých uživatelů.

Poskytovatel průběžným ověřováním a hodnocením zjišťuje nedostatky nebo připomínky od jednotlivých osob a má tak možnost stále zlepšovat svou kvalitu služeb a tak dosahovat vyšší úrovně.¹¹⁴

¹¹⁴ KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.86.

5.2. Registrace sociální služby

Registrace sociální služby je jednou z podmínek pro poskytování této služby. Zákonem č.108/2006 Sb.,o sociálních službách je možné tyto služby poskytovat pouze na základě získaného oprávnění. Získat oprávnění je možné pouze podáním písemné žádosti na příslušný krajský úřad. Příslušnost krajského úřadu se určuje trvalým bydlištěm nebo hlášeným pobytem sídla fyzické nebo právnické osoby, která žádá o registraci. Toto oprávnění poskytovatel získá rozhodnutím o registraci v případě, že splňuje všechny zákonem stanovené podmínky. Orgán, který o registraci rozhoduje ji může poskytovateli zrušit, když přestane zákonem stanovené podmínky splňovat. Tato registrace se nevyžaduje u osob, které poskytují pomoc osobě blízké, jedná se zejména o rodinné příslušníky, dále se nevyžaduje u osoby, která tuto činnost nevykonává jako podnikatel.

Proces registrace

Proces registrace sociální služby se zahajuje podáním řádně vyplněné žádosti na příslušný krajský úřad, dle trvalého bydliště nebo hlášeným pobytem sídla fyzické nebo právnické osoby. Krajský úřad tedy rozhoduje o udělení oprávnění k poskytování sociálních služeb.

V případě, že žadatel splní všechny dané podmínky registrace je mu registrujícím orgánem vystaveno rozhodnutí o registraci sociálních služeb a je zapsán do registru. Registr poskytovatelů sociálních služeb je veden a je dostupný v listinné i elektronické podobě. Z registru je vytvořen informační systém o sociálních službách, ke kterému má přístup každý občan, při zadání jednotlivých specifikací je mu schopen systém vyhledat vhodnou sociální službu. Tento informační systém je dostupný na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.¹¹⁵

Zrušení registrace je možné, jak ze strany registrujícího orgánu, tedy krajského úřadu, tak i ze strany poskytovatele sociálních služeb. Zákon o sociálních službách uvádí čtyři případy, kdy tak registrující orgán učiní.

¹¹⁵ KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita, s.80.

První případem, který vede ke zrušení registrace nastane, když poskytovatel přestane splňovat podmínky podle žádosti o registraci, dále může nastat, když neuzavřel pojistnou smlouvu o odpovědnosti za škodu způsobenou při poskytování sociálních služeb.¹¹⁶

Druhým případem, který vede ke zrušení registrace poskytovatele sociálních služeb je, že mu byl uložen správní trest za přestupek v případě zvlášť závažného porušení povinností, které jsou poskytovateli stanoveny.¹¹⁷

Třetí případ zrušení registrace nastane pokud poskytovatel nesplňuje standardy kvality a ani po uloženém opatření k odstranění inspekci sociálních služeb nedošlo k nápravě těchto nedostatků.¹¹⁸

Čtvrtý případ, kdy registrující orgán zruší registraci je na žádost. Tedy pokud o to sám poskytovatel sociálních služeb požádá. Tuto žádost o zrušení registrace musí poskytovatel sociálních služeb podat nejméně tři měsíce před ukončením činnosti.¹¹⁹

5.2.1. Podmínky registrace

Aby, poskytovatel získal registraci je potřeba, aby splnil všechny podmínky, které jsou určeny zákonem č.108/2006 Sb., o sociálních službách, najdeme je konkrétně v §79 tohoto zákona. Jedná se o těchto sedm podmínek:¹²⁰

1. poskytovatel musí podat **písemnou žádost o registraci**,
2. Všechny fyzické osoby, které budou přímo poskytovat sociální služby musí mít **odbornou způsobilost**,
3. splnit **podmínku bezúhonnosti** musí splnit všechny fyzické osoby, kteří budou přímo poskytovat sociální služby i právnická osoba, která bude poskytovat tyto služby,
4. zajištěny musí být v zařízení **hygienické podmínky**,
5. Podmínkou je mít **vlastnické nebo jiné právo k danému objektu nebo k určitým prostorám, kde budou sociální služby poskytovány**,

¹¹⁶ §82 odst.3 a) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹¹⁷ §82 odst.3 b) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹¹⁸ §82 odst.3 c) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹¹⁹ §82 odst.3 d) Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹²⁰ §79 odst.1 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

6. V neposlední řadě musí být **zajištěny personální, materiální a technické podmínky**, které odpovídají danému druhu poskytovaných sociálních služeb,
7. poslední podmínkou je, že fyzická nebo právnická osoba, která je žadatelem o registraci musí **prokázat skutečnost, že na majetek nebyl prohlášen konkurs nebo proti ní nebylo zahájeno insolvenční řízení anebo nebyl insolvenční návrh zamítnut pro nedostatek majetku dlužníka.**

Žádost o registraci musí obsahovat tyto údaje a připojené doklady

Dle zákona č.108/2006 Sb.,o sociálních službách, které jsou obsaženy v §79 odst.5 se jedná o:

- identifikační údaje o žadateli (PO, FO, organizační složka státu nebo územní samosprávný celek);
- údaje o poskytovaných sociálních službách, jsou jimi:
 - název a místo zařízení nebo místa poskytování sociálních služeb,
 - druhy sociálních služeb, které budou poskytovány,
 - okruh osob, pro které je sociální služba určena,
 - popis realizace poskytování sociálních služeb,
 - popis personálního zajištění poskytovaných sociálních služeb,
 - časový rozsah poskytování sociálních služeb,
 - kapacita poskytovaných sociálních služeb,
 - plán týkající se finančního zajištění sociálních služeb,
 - způsob zajištění zdravotní péče, pokud jde o poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních:
 - týdenní stacionáře;
 - domovy pro osoby se zdravotním postižením;
 - domovy pro seniory;
 - domovy se zvláštním režimem.
 - den započetí poskytování sociálních služeb,
 - doklady o bezúhonnosti fyzických a právnických osob, které budou sociální služby poskytovat,
 - doklady o prokázání odborné způsobilosti fyzických osob, které budou přímo sociální služby poskytovat,

- schválení provozního řádu určitých zařízení sociálních služeb, jedná se o týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem,
- Doklady potvrzující o vlastnictví nebo jiného práva k objektu nebo prostorám, kde budou poskytovány sociální služby poskytovány,
- úředně ověřené kopie zakladatelských dokumentu a dokladů o registraci nebo výpis z obchodního rejstříku či jiné evidence pokud je žadatelem právnická osoba,
- doklad o tom, že žadatel nemá žádné nedoplatky v oblasti daní, v pojistných a podobných systémech,
- čestné prohlášení o tom, že na žadatele není prohlášen konkurs.¹²¹

5.3. Inspekce sociálních služeb

Inspekce nebo-li kontrola, která je prováděna v sociálních službách je upravena zákonem č.108/2006 Sb., o sociálních službách, nalezneme ji pod pojmem inspekce poskytování sociálních služeb, jedná se o státní kontrolu. Jak již název napovídá, jedná se o inspekci, která se provádí u poskytovatelů sociálních služeb, kterým bylo vydáno rozhodnutí o registraci, ale i u poskytovatelů sociálních služeb, u kterých se registrace nevyžaduje.

Úkolem inspekce je zjišťování či ověřování, zda sociální služby správně dodržují a poskytují zákonem povinné standardy kvality, předepsané vnitřní předpisy a postupy a v neposlední řadě, zda je uživatelům poskytována kvalitní pomoc a péče. Standardy kvality a jejich kritéria jsou obsažena v prováděcím předpise.¹²²

V této podkapitole si charakterizujeme a přiblížíme, na co se inspekce zaměřuje, co přesně kontroluje, kdo kontrolu provádí, kde se provádí, jak může taková kontrola dlouho trvat, výsledek provedené inspekce a jakými předpisy a metodikou se musí při inspekci inspektoři řídit.

Kontrola v oblasti sociálních služeb je důležitá, uživatelé by měli dostávat plnou péči, která odpovídá jejich zdravotnímu stavu. Sociální služby jsou tady

¹²¹ §79 odst.5 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹²² Standardy kvality sociálních služeb a jejich kritéria jsou obsaženy v prováděcím předpise, tedy ve vyhlášce č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

proto, aby pomáhaly lidem s jejich problémy a inspekce je správným nástrojem, jak zkontrolovat poskytování služeb, na které mají uživatelé těchto služeb nárok a právo. Nejenom, že inspektoři kontrolují a zjišťují kvalitu těchto služeb, ale dokonce i radí, přece jenom jsou to odborníci v oboru sociálních služeb.

Kdo provádí inspekci?

Inspekci jsou oprávněny provádět krajské úřady a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Krajské úřady mají na starosti subjekty, které registrovaly a Ministerstvo práce a sociálních věcí ty subjekty, které jsou zřízeny nebo založeny kraji.¹²³

Kontrola je prováděna nejméně tří členným týmem inspektorů, alespoň jeden z inspektorů musí být zaměstnancem kraje nebo ministerstva. K odbornému posouzení mohou být přizváni na inspekci i specializovaní odborníci, kteří nesmí být vůči poskytovateli sociálních služeb, u kterého je prováděna inspekce podjatí.¹²⁴

Jakými předpisy a metodikou se inspekce musí řídit?

Důležitým právním předpisem je samozřejmě zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách, inspekce je obsažena v tomto zákoně v části čtvrté. Dále se musí řídit metodickým pokynem Ministerstva práce a sociálních věcí k provádění inspekce poskytování sociálních služeb.

Co je inspekcí kontrolováno?

Inspekce kontroluje dle §97 odst.2 ZSS:

- plnění povinností poskytovatelů sociálních služeb stanovených v §88 a §89 zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách;
- kvalitu poskytovaných sociálních služeb;
- plnění povinnosti vést evidenci podle §91c ZSS (evidence osob, kterým poskytuje sociální službu).¹²⁵

¹²³ MALÍKOVÁ, Eva. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: Grada Publishing, 2011, s.64.

¹²⁴ §98 odst.2,3 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹²⁵ §97 odst.2 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Jako další inspekce posuzuje, zda smlouva o poskytnutí sociálních služeb, která je mezi uživatelem a poskytovatelem sociálních služeb obsahuje povinné náležitosti a odpovídající výši úhrady dle zákona.

Kde inspekce probíhá a jak trvá dlouho?

Inspekce je vždy prováděna v místě, kde se poskytují sociální služby. Její délka se odvíjí od kontrolovaného zařízení poskytující sociální služby s ohledem na prováděný typ inspekce, trvá zhruba jeden až pět dnů.

Výsledek provedené inspekce?

Pokud byly při inspekci zjištěny nedostatky jsou inspektory zapsány do inspekční zprávy, kde je navrženo opatření k nápravě a termín, do kterého má být splněno.

Pokud si ministerstvo vyžádá písemnou zprávu o plnění opatření je poskytovatel povinen ji podat. Inspekce může kdykoliv provést inspekci následnou, zda jsou opravdu splněny uložená opatření.¹²⁶

V případě, že k nápravě nedošlo může být poskytovateli sociálních služeb uložena pokuta až ve výši padesát tisíc korun a zrušit registraci.¹²⁷

6. Smlouva o poskytování sociální služby

Smlouva je vzájemným projevem vůle dvou nebo více stran, která spočívá ve vzájemné shodě celkového obsahu smlouvy, která směřuje ke vzniku nových práv a povinností těchto subjektů.

Smlouva, která se týká poskytování sociálních služeb je upravena zákonem č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ale zároveň podléhá ustanovení zákona č.89/2012 Sb., občanského zákoníku.

Na základě těchto smluv o poskytování sociálních služeb je osobám poskytována péče a pomoc v jednotlivých sociálních službách. V tomto případě se jedná o smlouvu mezi stranami, a to mezi poskytovatelem sociálních služeb

¹²⁶ §98 odst.5 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹²⁷ část sedmá, přestupky Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

a osobou, jež se chce stát uživatelem těchto služeb, kdy se mezi sebou dohodnou a vzájemně se shodnou na podmínkách a dalších jednotlivých částech smlouvy. Osoba má možnost si ve smlouvě o sociálních službách předem sjednat rozsah služeb, který ji bude poskytován a poskytovatel těchto služeb se zavazuje je plnit. Z toho vyplývá, že každá smlouva je osobě vypracována na míru, dle jeho potřeb, požadavků a cílů.

Sociální služby mohou být poskytovány na základě písemné nebo ústní formy smlouvy. U většiny druhů služeb, které poskytují sociální služby je povinností smlouvu uzavřít písemně, u některých musí být uzavřena písemně pouze, pokud alespoň jedna ze stran o to požádá, respektive tuto písemnou formu navrhne.

Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách uvádí jednotlivé příklady poskytovaných služeb, kdy musí být uzavřena smlouva písemnou formou a další příklady poskytovaných služeb, kdy je písemná smlouva uzavřena na základě návržení jednou smluvní stranou při jednání o uzavření této smlouvy.

Povinnost uzavření písemné formy smlouvy je v těchto devatenácti poskytovaných službách: osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče, azylové domy, domy na půl cesty, služby následné péče, sociálně terapeutické dílny a terapeutické komunity.¹²⁸

Povinnost uzavření písemné formy smlouvy na základě návržení jednou smluvní stranou, jedná se těchto pět poskytovaných služeb: raná péče, tlumočnické služby, intervenční centra, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a sociální rehabilitace.¹²⁹

¹²⁸ Jedná se o devatenáct služeb obsažených v §39-§52, §57, §58, §64, §67 a §68 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹²⁹ Jedná se o pět poskytovaných služeb obsažených v §54, §56, §60a, §65, §70 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Před uzavření smlouvy o poskytování sociálních služeb je osobě dána povinnost, která je určena zákonem č.108/2006 Sb., o sociálních službách, že „Osoba je povinna před uzavřením smlouvy o poskytnutí pobytové služby předložit poskytovateli sociálních služeb posudek registrujícího poskytovatele zdravotních služeb v oboru všeobecné praktické lékařství o zdravotním stavu, nejde-li o poskytování sociálních služeb ve zdravotnickém zařízení podle § 52.“¹³⁰

6.1. Kdo za osobu může jednat při uzavírání smlouvy

V případech, kdy osoba dle lékařského posudku není schopna jednat sama za sebe, jedná za ni zákonný zástupce nebo opatrovník. Pokud tato osoba nemá žádného zákonného zástupce ani opatrovníka, zastupuje ji v případě uzavírání smlouvy o poskytnutí sociální služby obecní úřad obce s rozšířenou působností podle jejího místa trvalého bydliště nebo hlášeného pobytu. Dále ji může zastupovat ten obecní úřad obce s rozšířenou působností podle sídla zařízení, které má osobě poskytovat sociální služby, jedná se o tyto zařízení: pobytové zařízení sociálních služeb a zdravotnické zařízení lůžkové péče.¹³¹

6.2. Náležitosti smlouvy

Jako každá smlouva, tak i tato smlouva týkající se poskytování sociální služby má svoje náležitosti, které musí odpovídat danému poskytování služeb. Jaké náležitosti musí obsahovat je uvedeno v zákoně č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Ve smlouvě musí být uvedeny tyto náležitosti:

- označení smluvních stran¹³²
 - jedná se o poskytovatele a uživatele (popřípadě jeho oprávněný zástupce);
- druh sociální služby;
- rozsah poskytování sociální služby;
- místo a čas poskytování sociální služby;

¹³⁰ §91 odst.4 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

§52 - jedná se o zařízení: Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče, dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹³¹ §91 odst.6 Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹³² Smluvní strany - poskytovatel a uživatel (popřípadě jeho oprávněný zástupce); vyložení pojmů uživatel a poskytovatel je obsaženo v kapitole č.3 Subjekty této práce.

- výši úhrady za sociální služby, včetně způsobu jejího placení;¹³³
- ujednání o dodržování vnitřních pravidel stanovených poskytovatelem pro poskytování sociálních služeb;
- výpovědní důvody a výpovědní lhůty;
- dobu platnosti smlouvy.¹³⁴

6.3. Odmítnutí uzavření smlouvy poskytovatelem

V případech, kdy si osoba nebo její oprávněný zástupce vybere poskytovatele sociálních služeb neznámá to, že poskytovatel těchto služeb musí osobu přijmout, jsou určité důvody, které dovolují poskytovateli sociálních služeb odmítnout tuto smlouvu se zájemcem uzavřít. Pokud nastanou tyto důvody, které jsou uvedeny v zákoně č.108/2006 Sb., o sociálních službách:

- poskytovatel neposkytuje sociální službu, o kterou osoba žádá, a to i s ohledem na vymezení okruhu osob registru poskytovatelů sociálních služeb;
- nemá dostatečnou kapacitu k poskytnutí sociální služby, o kterou osoba žádá;
- zdravotní stav osoby, která žádá o poskytnutí pobytové sociální služby, vylučuje poskytnutí takové sociální služby; tyto zdravotní stavy stanoví prováděcí právní předpis;
- osobě, která žádá o poskytnutí sociální služby, vypověděl v době kratší než šest měsíců před touto žádostí smlouvu o poskytnutí téže sociální služby z důvodu porušování povinností vyplývajících ze smlouvy.¹³⁵

Osoba může po poskytovateli sociálních služeb žádat písemné oznámení o důvodech, které vedly k jejímu odmítnutí uzavřít smlouvu o poskytnutí sociální služby. Poskytovatel je povinen toto oprávnění osobě vydat.¹³⁶

¹³³ výše úhrady za sociální službu je stanovena v §73-§77 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹³⁴ §91 odst.2 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹³⁵ §91 odst.3 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

¹³⁶ §91 odst.7 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

6.4. Evidence o osobách

Předtím než, osoba s poskytovatelem sociálních služeb uzavře smlouvu musí udělit souhlas s poskytnutím svých údajů do evidence, kterou musí každý poskytovatel sociálních služeb vést o osobách, kterým poskytuje pobytovou sociální službu. Dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách jsou tyto údaje vedeny v evidenci:

- jméno, popřípadě jména, příjmení a datum narození osoby;
- datum zahájení poskytování pobytové sociální služby;
- jméno, popřípadě jména, příjmení opatrovníka a adresa pro doručování nebo označení obecního úřadu obce s rozšířenou působností, který uzavřel smlouvu o poskytování pobytové sociální služby podle § 91a;
- datum a četnost projevených vážně míněných nesouhlasů osoby s poskytováním pobytové sociální služby, včetně popisu situace;
- záznam o splnění povinnosti oznámit soudu podle § 91b odst. 1 skutečnost, že osoba projevila vážně míněný nesouhlas s poskytováním pobytové sociální služby a
- popis vyřešení situace.¹³⁷

6.4.1. Ochrana osobních údajů

Jak již bylo zmíněno, každý poskytovatel sociálních služeb je povinen vést evidenci s osobními údaji svých uživatelů. Poskytovatel při shromažďování a vedení osobních informací uživatelů musí zacházet diskrétně, tedy musí dodržovat pravidla pro jejich evidenci a poskytování, řídí se tedy zákonem č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Poskytovateli je také dána tato povinnost chránit osobní údaje i jedním ze sociálních standardů kvality, který se nazývá Dokumentace o poskytování sociální služby. Seznam sociálních standardů kvality a jejich kritéria jsou rozepsána v prováděcím předpise, tedy ve vyhlášce č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

¹³⁷ §91c Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Za chráněnou dokumentaci se kromě písemných dokumentů dále ještě považují obrazové, zvukové, elektronické a jiné podobné záznamy.¹³⁸

Tři kritéria, které obsahuje standard kvality sociálních služeb č.6 - Dokumentace o poskytování sociální služby dle jsou následující:

1. Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla pro zpracování, vedení a evidenci dokumentace o osobách, kterým je sociální služba poskytována, včetně pravidel pro nahlížení do dokumentace; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje;
2. Poskytovatel vede anonymní evidenci jednotlivých osob v případech, kdy to vyžaduje charakter sociální služby nebo na žádost osoby;
3. Poskytovatel má stanovenou dobu pro uchování dokumentace o osobě po ukončení poskytování sociální služby.¹³⁹

6.4.2. Mlčenlivost

S mlčenlivostí je spjatá ochrana osobních údajů, kdy má být zachována mlčenlivost o údajích, které se týkají osob, jimiž je poskytována sociální služba. Mlčenlivostí se zabývá v části páté zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ze kterého vyplývá, kdo má dodržovat mlčenlivost o informacích, které se při své činnosti dozví, kdy tyto subjekty mohou informace sdělit, jakým subjektům mohou sdělit informace na základě tohoto nebo zvláštního zákona. o informacích, které se v rámci zařízení sociálních služeb dozví.

Je důležité, aby si osoby, v tomto případě zaměstnanci poskytovatelů a i sami poskytovatelé sociálních služeb uvědomovali míru toho, co mohou a nemohou sdělit. Poskytovatel služeb by měl na své zaměstnance apelovat, kontrolovat a sám dbát na dodržování těchto pravidel o mlčenlivosti.

Účelem mlčenlivosti je chránit důvěrné informace a tím dbát na práva svých klientů. Poskytovatel sociálních služeb při zajišťování různých průběžných vzdělávacích kurzů nebo přednášek pro své zaměstnance by měl do tohoto

¹³⁸ MALÍKOVÁ, Eva. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: Grada Publishing, 2011, s.76.

¹³⁹ příloha č.2 vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

seznamu přidat i školení o ochraně osobních údajů, která bude zaměřena hlavně na poskytování informací týkající se poskytování sociálních služeb.

6.4.2.1. Údaje týkající se dětí a jejich ochrany

Do oblasti mlčenlivosti a předávání údajů o osobách se řadí i sdělování údajů orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Pokud zařízení sociálních služeb poskytuje sociální službu pro rodiny s dětmi nebo pro děti je jeho povinností sdělit potřebné požadované informace právě tomuto orgánu. Téma ohledně dětí je vždy velmi citlivé, a proto je potřeba s takovými informacemi zacházet velmi opatrně. Pokud se zaměstnanec sociální služby dozví například o trestném činu týrání na dítěti, vždy by měl pomýšlet pouze na ochranu a dobro dítěte, v tomhle případě by měla jít mlčenlivost stranou. Samozřejmě v oblasti mlčenlivosti záleží na dané míře závažnosti daného případu a situace, proto je potřeba vše dobře promyslet a zjistit potřebné informace.

Sociální služby, které jsou poskytovány pro rodiny s dětmi nebo pro děti jsou: odborné sociální poradenství - poradny, domovy pro osoby se zdravotním postižením, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče, raná péče, azylové domy, domy na půl cesty, krizová pomoc, intervenční centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizační služby pro rodinu s dětmi nebo terénní programy. V případě těchto poskytovaných službách je poskytovatel povinen na písemnou žádost, pokud se nejedná o službu poskytovanou anonymně, sdělit orgánu sociálně-právní ochrany dětí konkrétní údaje o osobě, o které orgán žádá - zda poskytuje nebo poskytoval této osobě sociální službu, o jaký druh a formu služby se jednalo, doba po kterou byla služba poskytována a konečné zhodnocení průběhu dané poskytované služby.¹⁴⁰

Dále také poskytovatel je povinen sdělit informace o osobě, které se týká povinnost vydaná rozhodnutím orgánem sociálně-právní ochrany dětí, kdy byla uložena povinnost využití odborné poradenské pomoci. Sděluje informace ohledně toho, zda s osobou uzavřel smlouvu o poskytování dané služby, dobu platnosti smlouvy s tím je spojen i datum ukončení poskytované

¹⁴⁰ §100a Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

služby nebo pokud byla vypovězena smlouva, tak uvést důvod výpovědi a v neposlední řadě sdělit celkové zhodnocení průběhu poskytované sociální služby.¹⁴¹

¹⁴¹ §100a Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo přehledné rozebrání a fungování sociálních služeb a smlouvy, která je při sociálních službách uzavírána. Byl zde použit i výklad daného tématu dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách společně s vyhláškou č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení o sociálních službách.

Tato diplomová práce je rozdělena do šesti kapitol, které se věnují jednotlivým aspektům a jsou důležité v oblasti systému sociálních služeb v České republice. První kapitola je věnována obecnému znázornění systému sociálních služeb, kde jsem se nejprve věnovala vysvětlení a přiblížení pojmu sociální služby, charakterizovala jsem zde ještě další potřebné pojmy, které jsou v sociálních službách používány a je nezbytné znát jejich význam, pro následné porozumění celkové orientaci v těchto službách. Jsou zde obsaženy i důvody, kdy osoby, takovou pomoc potřebují. Jednotlivé cíle, které si každý poskytovatel určí se postupně vyvíjejí až k jejich dosažení, odráží se na kvalitě poskytovaných služeb. V sociálních službách jsou základní činnosti a činnosti, které nejsou obligatorně zákonem vymezeny. Tyto činnosti navíc, jsou plně volitelné, ale odvíjí se od základních činností a služeb, které jsou sjednané mezi subjekty v rámci smlouvy.

V druhé kapitole jsem nemohla opomenout na dělení sociálních služeb, které jsou rozděleny dle druhů pomoci osobám, jedná se o sociální poradenství, služby sociální péče, služby sociální prevence. Jejich formy poskytování se mohou lišit podle toho, kde se nacházejí a jak se jednotlivé služby poskytují. Tyto formy sociálních služeb jsou pobytové, ambulantní a terénní. Zařízení poskytující sociálních služeb je v České republice celkem dvacet typů, které jsou v této práci charakterizovány, podle toho, komu jsou určeny, včetně jejich charakteristiky je k nim doplněno jakou formou pomáhají a co zajišťují.

Třetí kapitola obsahuje subjekty sociálních služeb, základními jsou uživatelé a poskytovatelé. Důležitý je, ale i personál, který je nedílnou součástí sociálních služeb, jsou mu určeny předpoklady a požadavky pro výkon jeho práce v sociálních zařízeních. Přiblížila jsem několik příkladů jejich činností,

tedy činností sociálních pracovníků a činností pracovníků v sociálních službách, kdy jejich činnosti jsou od sebe rozdílné.

Ve čtvrté kapitole jsem se věnovala jediné dávce, která je obsažena a poskytována na základě zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách a tou je příspěvek na péči. Poskytován je osobám, které jsou závislé na péči jiné osoby, ale nemají na ně nárok osoby mladší jednoho roku. Posuzován, je dle stupňů stanovených zákonem, které se odvíjí do zvládání základních životních potřeb. Tyto stupně jsou čtyři a na základě jich je osobám vyplácena výše příspěvku.

V páté kapitole se zabývám podmínkami pro poskytování sociálních služeb, kdy je poskytovatel povinen splnit dodržovat podmínky stanovené zákonem o sociálních službách a jeho prováděcím předpisem. Jedná se zejména o dodržování standardů kvality těchto služeb a o registraci sociálních služeb. Existuje inspekce, která toto dodržování a kvalitu kontroluje. Inspekci jsou oprávněny provádět krajské úřady a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Kontrolují průběžně, na podnět či stížnost. Nebo také provádí inspekci následnou, při které je inspekci kontrolováno splnění nedostatků, kdy poskytovatelům byla při první inspekci vydána opravná opatření.

Poslední šestá a důležitá kapitola se věnuje smlouvě, kterou mezi sebou uzavírají subjekty, tedy uživatel a poskytovatel. Zabývala jsem se tím, kdo za osobu může jednat, pokud toho sama není schopna, dále náležitostmi smlouvy a povinnou evidencí osob. Důležitým hlediskem a poslední podkapitolou této práce se týká oblasti smlouvy o poskytování sociálních služeb, musí být dbáno na ochranu osobních údajů uživatelů, která je úzce spojena s mlčenlivostí, jež musí zaměstnanci i poskytovatel dodržovat.

Všechny cíle, které jsem si v úvodu této diplomové práce stanovila, byly naplněny. Na závěr bych zhodnotila, že systém sociálních služeb je zpracován přehledně, jasně a srozumitelně. Dle mého názoru je potřeba v tomto systému určovat pravidla a povinnosti, které jsou následně kontrolovány, zda byly splněny. Kdo jiný, než inspekce může ochránit ty osoby, ke kterým se daná služba nebo zařízení nechová, tak jak by správně měla.

Cizojazyčné resumé

The topic of this diploma thesis is System of social services and the contract on providing of social services. The work contains an explanation of the concept of social services and the other important concepts. In contains individual examples of difficult situations and activities that are provided by the social service.

We divide social services into three types: social outselling, social care services and preventive social services. There are a total of twenty types of services outlets in the Czech Republic that providing social services.

In the content of the work we find subjects of social services with are social service providers and clients. Personnel who are involved in helping people can also be assigned to the subjects.

The only benefit that is regulated by the Social Services Act is called the care allowance. The care allowance and its amount is paid to persons to whom it is granted on the basis of individual certain degrees. In degrees is examined whether a person is able to deal with basic life tasks or person depends on help from another person.

This work also contains obligations that must be complied by the social service provider. These are social services quality standards and about social service licencing.

Lastly this work contains the contract on providing of social services. There is a list of necessary requisites of the contract and evidence of personal data also mentioned. Providers and their employees are obligated to protect personal data and keeping discreetness in connection with evidence.

Seznam použité literatury

Literatura

- ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče 2.díl: Učebnice pro obor sociální činnost. 2016. Praha: Grada Publishing, 2016, s.318. ISBN 978-80-247-5148-1.
- ARNOLDOVÁ, Anna. Vybrané kapitoly ze sociálního zabezpečení. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0197-4.
- BEDNÁŘOVÁ, Zdena a Lubomír PELECH. Sociální práce na ulici - streetwork. Brno: Doplněk, 2000. Co-jak-proč. ISBN 80-7239-048-1.
- CHLOUPKOVÁ, Soňa. Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4678-4.
- KNOTOVÁ A KOL., Dana. Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. 2014. Brno: Masarykova univerzita. 116 s. ISBN 978-80-210-7078-3.
- Koldinská, K. Sociální právo. Praha: C.H.Beck, 2007, 176 s.
- KOZLOVÁ, Lucie. Sociální služby. V Praze: Triton, 2005. ISBN 80-7254-662-7.
- MALÍKOVÁ, Eva. Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních. Praha: Grada Publishing, 2011, s.328. ISBN 978-80-247-3148-3.
- MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2016, s.272. ISBN 987-80-262-1154-9.

Právní předpisy

- Vyhláška č.505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách
- Zákon č.108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

Internetové zdroje

- [online]. Dostupné z: <http://www.ssmj.cz/informace-pro-zajemce-nocleharna>

- Sociální služby. Průvodce [online]. Copyright © [cit. 24.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/socialni-sluzby-1>
- Seznam organizací MPSV. Průvodce [online]. Copyright © [cit. 24.03.2021]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/seznam-organizaci-mpsv>
- [online]. Copyright ©. Dostupné z: https://socialni.praha.eu/public/83/d0/f9/169924_4_bila_kniha.pdf